

hernani, herri bat iruditan

hernani, herri bat iruditan

Hernaniko Udala

Noticia de
Gipuzkoa

hernani, herri bat iruditan

Argitalpen honetan agertzen diren argazkiak ondorengo partikularrenak dira: Beñi Agirre, Coro Aguirre, Consuelo Aierbe, Juli Alberdi, Yosune Alberro, Patxi Apezetxea, Ignacio Arizmendi, Hilari Armendáriz, Bego Arrondo, Juli Ayerra, Mª Dolores Azkue, Tere Bakedano, Koldo Berrondo, Anttoni Egaña, Paulino Elozegi, Inaxi Erdocia, Juan Miguel Erdocia, Jose Luis Gómez, Maite Iradi, Josetxo Iraola, Xabier Iriarte, Xatur eta Irune Karrera, Joxan Landaribar, María López, Juana Lucas, Miguel Lujanbio, Pili Lujanbio, Cloti Martín, Mari Carmen Mújica, Emili Olano, Manoli Olano, Begoña Olanar, Juani Olarra, Mila Olarra, Mª Dolores Peña, Rosario Pérez, Carlos Poza, Gregoria Poza, Mertxe Redondo, Miren Redondo, Joxean Ruiz, Mikel Ruiz, Jose Sagarna, Maite Santana, Inaxio Sanz, Inés Sarasua, Garbiñe Tijero, Juanjo Uria, Sabina Villar, Lola Zabala, Isabel Zubillaga, Andoni Zugasti, Miren Zugasti, etc.

Lanaren tamaina dela eta, ezin izan da aipatu partikularrek proiekturako eman duten material guztia sartu. Hala ere, eskerrak eman nahi ditugu lagatutako argazki guztiengatik. Biziki eman nahi dizkiogu eskerrak Udalari, eta bereziki bertako alkate José Antonio Rekondo Jaunari, Hernaniko udal-kontuen erantzukizun gorena izanik ekimen honetan eman duen laguntzagatik. Ezinbestekoa izan da, gainera, bertako kultura teknikariak, Arantxa Laburuk eta Arrate Azurmendik eskainitako arreta, une oro egon baitira lan honek eskatzen duen antolaketa konplexuan laguntzeko prest. Horrez gain, Nerea Lujanbioren kolaborazioa azpimarratu nahi genuke, lan bikaina egin baitu Hernaniko argazkiak biltzen. Bukatzeko, eskerrak andreka35i bere pazientziagatik.

* Aipamen berezia egin nahi diogu gure lankide Jon Odriozolari, irudiz beteriko liburu hau historia laburrekin osatu eta aberastu baitu.

Las fotografías que aparecen reproducidas en la presente publicación pertenecen a los particulares que a continuación se citan:

Beñi Agirre, Coro Aguirre, Consuelo Aierbe, Juli Alberdi, Yosune Alberro, Patxi Apezetxea, Ignacio Arizmendi, Hilari Armendáriz, Bego Arrondo, Juli Ayerra, Mª Dolores Azkue, Tere Bakedano, Koldo Berrondo, Anttoni Egaña, Paulino Elozegi, Inaxi Erdocia, Juan Miguel Erdocia, Jose Luis Gómez, Maite Iradi, Josetxo Iraola, Xabier Iriarte, Xatur eta Irune Karrera, Joxan Landaribar, María López, Juana Lucas, Miguel Lujanbio, Pili Lujanbio, Cloti Martín, Mari Carmen Mújica, Emili Olano, Manoli Olano, Begoña Olanar, Juani Olarra, Mila Olarra, Mª Dolores Peña, Rosario Pérez, Carlos Poza, Gregoria Poza, Mertxe Redondo, Miren Redondo, Joxean Ruiz, Mikel Ruiz, Jose Sagarna, Maite Santana, Inaxio Sanz, Inés Sarasua, Garbiñe Tijero, Juanjo Uria, Sabina Villar, Lola Zabala, Isabel Zubillaga, Andoni Zugasti, Miren Zugasti, etc.

Dadas las dimensiones de la obra, no se ha podido incluir todo el material cedido para el proyecto por los particulares citados. Pese a ello, se agradecen todas y cada una de las fotografías aportadas. Agradecemos encarecidamente el apoyo brindado por el Ayuntamiento encabezado por su alcalde D. José Antonio Rekondo, quien como máximo responsable de los asuntos del consistorio hernaniarra, no dudó en colaborar con esta iniciativa. También importante resultaron, las atenciones de la técnico de cultura, Arantxa Laburu y de Arrate Azurmendi, dispuestas en todo momento a ayudarnos en la siempre complicada organización de estos trabajos. Así mismo, queremos destacar la colaboración de Nerea Lujanbio, que ha realizado una gran labor de recopilación de fotos de Hernani y agradecer su infinita paciencia a andreka35.

* Mención especial merece nuestro colaborador Jon Odriozola, que de manera desinteresada ha acompañado este libro de imágenes con pequeñas historias enriqueciendo enormemente el mismo.

Edizioa eta banaketa / Edición y distribución: Urgull 2004, S.A. (Noticias de Gipuzkoa)

Diseinua eta maketazioa / Diseño y maquetación: andreka35

Inprimaketa / Impresión: Gráficas Ulzama

Lehen edizioa / Primera Edición: 2007ko apirila

Lege-gordailua / Depósito Legal: NA 952-07

01 ESKOLA ESCUELA

8

05 KIROLAK DEPORTES

90

02 FESTAK FIESTAS

24

06 ERLIJIOA RELIGIÓN

110

03 HERRIKO IRUDIAK IMÁGENES DE HERNANI

72

07 ERRETRATUAK RETRATOS

118

04 LANBIDEAK OFICIOS

80

08 ARGAZKI HISTORIKOAK FOTOS HISTÓRICAS

134

Hernani, Gipuzkoan fundatu ziren lehenengo hiribilduetako bat, XIII. mendean sortu baitzen, agiri ofizialek esaten digutena baino zaharragoa da benetan. Urumea bailaran dago jatorria. Hantxe aurkituko ditugu mendea joan eta mendea etorri historian sartuz joan zen Hernani herriaren lehen arrastoak eta historiaurreko aztarnak. Hiribildua Urumea errioaren eta bere mendien babesean finkatu da betidanik, eta eskura zeuzkan baliabide naturalen ustiapenetik etorri da herriaren garapena. Urumea errioaren bazterretan, hainbat eta hainbat burdinola jarri zirelarik, gure garairaino iritsi den industri tradizioa jaio zen.

Hernani 1256. urtean agertu zen ofizialki historian, eta ordutik igaro diren zortzi mendeetan zehar gertatutakoek markatu dute herriaren bizitza, hala nola, Erdi Aroko liskarrek, XVI, XVII eta XVIII. mendeetako gerrek, XIX. mendeko Karlistadek eta 1936ko Gerra Zibilak.

Hernaniko gizartea gizarte dinamikoa izan da, eta halaxe jarraitzen du, ez da geldirik geratu historiaren aurrerakadaren aurrean. Gaur egun Hernani horren guztiaren isla eta ondorio da eta, batez ere, XIX. mendearen bukaeran gertatutakoarena, hortik aurrera aldaketa ekonomiko, demografiko, politiko, sozial eta kultural oso garrantzitsuak ezagutu baitzituen.

Hernani, una de las villas más tempranamente fundadas en Gipuzkoa -a mediados del siglo XIII- es, en verdad, más antigua que lo que los documentos oficiales nos dicen. El "Valle de la Urumea" son sus orígenes, y en él encontramos los primeros vestigios, restos prehistóricos, de un Hernani que siglo tras siglo fue entrando en la Historia. El río Urumea y sus montes han sido, de siempre, los lugares sobre los que la villa se ha asentado, y de la explotación de sus recursos naturales vino su desarrollo. En el Urumea nació, con el asentamiento de numerosas ferrerías en sus orillas, una tradición industrial que ha llegado hasta nuestros días.

Hernani aparece en la Historia, oficialmente, en el año 1256, y "su buena gobernación y regimiento", su vida, ha estado marcada por los muchos acontecimientos ocurridos en los ocho siglos que han pasado desde entonces, entre otros muchos: las contiendas medievales, las guerras de los siglos XVI, XVII y XVIII, las Guerras Carlistas del XIX y la Guerra Civil de 1936.

La sociedad hernaniarra fue, ha sido y es una sociedad dinámica, que no se ha detenido ante el avance de la historia. Hoy Hernani es reflejo y herencia de ello, y sobre todo de lo acontecido desde finales del siglo XIX, desde cuando comenzó a vivir importantes cambios económicos, demográficos, políticos, sociales, culturales...

Irudiek gogorarazi egiten digute. Antzinako irudiek, berriz, gehiago dute. Ez dira atzokoaren oroitzapena bakarrik; irudikapena eskatzen digute. Irudia eta irudikapena elkarrekin egoten dira antzinako argazki bat ikusten dugunean, eta gure buruari galdetzen diogu, nola biziko ziren garai hartan?, zertaz eztabaidatuko zuten?, Zerk kezkatuko zituen? Zer sentituko zuten?

Zorionez, iraganera itzuli eta gure arbasoen bizitzaren aztarnak ematen dizkiguten argazki ugari du Hernanik. Gure etxeetako askotan aurki ditzakegu, zokoratuta dugun komoda baten barruan, aspaldiko iraganera eramaten gaituen historiaren zati horiek.

Guztiok atsegin dugu kale hori nola aldatu den edo ia berdin mantendu den ikustea, eta aldi berean, sinbolotzat dugun san Juan Bautistaren parroquia ikus dezakegu, berebizikoa, denboraren eraginik jasango ez balu bezala. Begirada bat, oroitzapen bat, arbaso bat... Garai hartan zuten janzkera ikustea gustatzen zaigu. Erabiltzen zituzten garraioak begiratzen ditugu. Iraganaren hondarra iruditzen zitzaigulako ahaztu genuen atzo tranbia, orain modernitatearen ezaugarri bihurtu nahi dugun tranbia, alegia.

Noticias de Gipuzkoak egin du, gure orde, komoda zahar hura miatu eta argazkiak ateratzeko lana; bai gure bizitzakoak, eta baita Hernaniren historiarenak ere, inoiz ahaztu behar ez dugun eta ikasteko erabili behar dugun historiaren argazkiak, alegia. Liburu honetako argazkiek Hernani islatzen dute, oraindik ere hobetzearen alde eta oraingo eta hurrengo belaunaldientzat bidezkoagoa eta esperantzagarriagoa izango den etorkizuna eskaintzearen alde lan egiten jarraitzen duen Hernani.

Joxan Rekondo Sanz
Alkatea

Hernaniko Udala

La imagen es evocadora. Pero, la imagen antigua es algo más. No sólo es recuerdo del ayer, sino también nos exige un esfuerzo de imaginación. Imagen e imaginación van de la mano cuando vemos una foto antigua y pensamos ¿cómo vivirían en esa época?, ¿cuáles serían sus debates?, ¿cuáles sus preocupaciones?, ¿cómo se sentirían?

Por fortuna, Hernani dispone de un gran número y variedad de imágenes que nos permiten esa vuelta al pasado y nos acercan a la vida de nuestros antepasados. En muchas de nuestras casas, bajo el cajón de una cómoda que no usamos encontramos esos retazos de historia que nos permiten rebobinar un pasado lejano.

Nos gusta a todos ver cómo ha cambiado esa calle o cómo se mantiene casi inalterable, al tiempo que vemos símbolos como la parroquia de san Juan Bautista que siguen manteniéndose imponentes ajenos al paso de los años. Una mirada, un recuerdo, un antepasado... Nos gusta ver cómo se vestía entonces. Nos gusta observar, como mirones del ayer, qué medios de locomoción usaban. Ese tranvía que ayer olvidamos porque nos parecía un vestigio del pasado y que ahora, sin embargo intentamos recuperar como signo de modernidad.

Noticias de Gipuzkoa ha hecho el esfuerzo por nosotros de hurgar en esa cómoda vieja y rescatar fotos de nuestro ayer, que son, a su vez, fotos de la historia de Hernani, una historia que nunca debemos olvidar y de la que debemos aprender. Este libro nos muestra fotos de un Hernani que sigue luchando por mejorar, por ofrecer un futuro más justo y prometedor a las generaciones actuales y venideras.

Joxan Rekondo Sanz
Alcalde

01

ESKOLA ESCUELA

Egun, kultur etxea denak, Biterik, ibilbide luzea egin du. Pedro Biteri Arana, dirudun arrasatearrak jarritako sosei esker egin zen eraikina. Hasieran solairu bakarreko eskola publikoa izan zen; urteetara erantsi zitzaion bigarren pisua. Ikastetxean bertan, bolada batean, zuzendaria eta herritik kanpoko maisu-maistra batzuk ere bizi ohi ziren.

Baina Biteri ez zen izan garai bateko ikastetxe bakarra. Fuera Portales-eko etxea, egungo Musika Eskola, Jesusen Bihotzeko fraideen ikastetxea izan zen. Ondoren, udal eskola publikoa bihurtu zen.

Bestalde, Fagollagako auzoko udal ikastetxe publikoa, 1904 inguruan jarri zen abian. Eta Harriatsu, Martindegi eta Jauregikoak, berriz, 1930 aldera zabaldu ziren. Azken horiek; Aldundiak ireki zituen, baserritar auzoetan eskolak zabaltzeko ekimenaren baitan.

1948an Carmelo Labaca herriko erretoreak, Gobernadore Zibilean baimenak eskatu eta erdietsi ostean EPO (Escuela Profesional Obrera) sortu zuen. Labacak, herriko lantegi batean eta bestean lortutako diruari esker, eskola eraiki ostean, 14 urtetik gorako gazteek ikasketak doan izaten

zituzten. EPOn, hasieran, mekanikako, torlojugintzako... ikasketak eskaini ziren. Dozena bat urteren buruan, neskentzat, kimika, mekanografia, takigrafia...ematen hasi ziren; Juanita Setien izan zuten lehen irakaslea.

Garai bateko Miserikordian, hots, egungo Milagrosa ermitaren ondoan zegoen eraikinean, Karitateko lekaimeak, eskola ematen zieten senide txiroen seme-alabei, besteak beste.

Hirurogeiko hamarkadan Andre Maria Dohatsua ikastetxea, Alemanak, ezizenekoa ezagutua, zabaldu zen. Mojek zuzentzen zuten eskola horretan, hasieran neskak soilik onartu zituzten, arren, gerora, mutilek ere osatu zituzten ikasketak.

Ikastolen ibilia ondoren etorri zen. 1963-64 ikasturtean, (1964ko martxoaren 3an), Aita Agirretxek Urumea Ikastolak Oarson zituen lokalak bedainkatu zituen. 1970. urtean, Langile Ikastolak hasi zuen bere ibilia eta 1987an Elizatxo Ikastolak. Egun, Txirrita ikastetxea dena 1992an sortu zen arren, lehenagotik, 1954tik aurrera, Ereñozun, auzoko haurrak Escuela de Patronato eskolan ikasten aritu ziren.

Haur eskola Escuela infantil

1934. Eskolako argazkia udaleetxeko arkupeetan.

Foto de la escuela en los arcos del ayuntamiento.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera / de arriba abajo y de izda. a dcha.:

1. lerroa / 1ª fila: Luís Redondo, Srta. Agustina Martikorena, Srta. Presen Miner.

2. lerroa / 2ª fila: Mikeli Kortadi, Emili Olano, Miren Leibar, Avelina Bidaurre, Ignacia Ormazabal, Isabel Sanz, Justina Zaldúa, Agustina Zapiain, Martina Altuna, Maritxu Legarreta, Mª Pilar Loperena, Modestita Expósito, Sabina Villar.

3. lerroa / 3ª fila: Rosa Otamendi, Petra Casado, Pilar Aramburu, Felicitia Iturrarte, Anttoni Ortiz, José Altuna, Mª Carmen Echeverría, Pakita Urdangarin, Carmen Zabaleta, Paquita San Sebastián.

4. lerroa / 4ª fila: Josetxo Otamendi, Muguruza, Josefá Antoni Artola, Juanita Artola, Ramoni Leizaola, Iñaxi Urruzola, Juli Ayerra, Mertxe Pérez, Iñaxi Izaguirre, María Izaguirre, Pepita Zabaleta.

5. lerroa / 5ª fila: Tere Urulai, Esteban Etxeberria, Josetxo Iturrarte, Rosa Iturrarte, Xanti Laburu, Juli Laburu, Beatriz Ugalde, Gregori Sevillano, Carmen Rodríguez eta bere ahizpa, Marisa Aguirre, Nati Aguirre.

6. lerro / 6ª fila: Tere Zubeldia, Justo Zapiain, Anita Albizu, Juanita Ugalde.

1939. Biteri Eskola Publikoak.
Escuelas Públicas Viteri.
Besteak beste / entre otros: José M^a
Eceiza, Bixente Agirre, Adarraga.

1939. Biteri Eskola Publikoak. Azkeneko ikasturteko neskak.
Escuelas Públicas Viteri. Chicas del último curso.

1. lerroa / 1ª fila: Maribi Ogando, Agustina Zapiain, Juli López, Ramoni Olaizola, Tere Zubeldia, Mª Pilar Aramburu, Nati, Pilar Andrés, Mª Justa Carrera.

2. lerroa / 2ª fila: Consuelo Oruezabala, Paquita Miranda, Mercedes Irigoien, Soledad Tormes, Esperanza, Doña Agustina La Hoz, Juanita Olló, Fernanda Garagorri, Esperanza Cormanzena, Tere Urrulan.

3. lerroa / 3ª fila: Ramoni Gorostegi, Juli Guerra, Ana Albizu, Sabina Villar, Juli Ayerra, Carmen Zabaleta, Eduarda Intxauburu, Mª Luisa Manrique.

1953. Monjen eskola. Sor Mª Luisa bere ikasleekin.
Escuela de las monjas. Sor Mª Luisa con sus alumnos y
alumnas.

1939 inguruan Biteri
Eskola Publikoak.
Hacia 1939 Escuelas
Públicas Viteri.

1937. Biteri Eskola Publikoak.
1937 Escuelas Públicas Biteri.

1956-58 inguruan. Harriatsuko eskola.
Hacia 1956-58. Escuela de Harriatsu.

1960. Bienaventurada Virgen María ikastetxea (alemanak).
Colegio Bienaventurada Virgen María (alemanas).

1968. Biteri Eskola Publikoetako 4. mailako mutilak Agustín Benito maixuarekin.
Chicos de 4º curso de las Escuelas Públicas Viteri con su maestro Dn. Agustín Benito.

1922. Biteri Eskola Publikoak.

Escuelas Públicas Viteri.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera.

De arriba abajo y de izquierda a derecha:

Besteak beste / entre otras:

1. lerroa / 1ª fila: Dolores Arcelai, Arrozpide, Timotea Rekondo, Ascensión Arbiza, Alejandra Ruiz, Tiburcia Garin, Teresa Tejada, Tiburtxi Aranburu.

2. lerroa / 2ª fila: Srta. Presen Miner, Isabel Salinas, Vitoria, Felisa Salinas, Sánchez, Pepita Otamendi, Juanita Arbiza, Casilda Santxex.

3. lerroa / 3ª fila: Felisa Gola, Juanita Esnal, Corcuera, Carmen Aranburu, Catalina Muguruza, Justina Arbiza, Vitoriana Goñi, Morate, Vitoria Redondo, Gaudencia Lizasoain, Dolores Mujika.

4. lerroa / 4ª fila: Catalina Erdocia, Sabina Ruiz, Sánchez, María Amuedo, Pilar Mujika, Anttoni Zubeldia, Margarita Arrozpide.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera.

De arriba abajo y de izquierda a derecha:

1. lerroa / 1ª fila: Benita Arregui, Arcadia López, Mª Asun Usarraga, Mª Carmen Magallanes, Ana Mª Arraztio, Mª Asun Casado, Ana Mª Rodríguez, Verónica Mutiloa.

2. lerroa / 2ª fila: Juani Ortega, Coro Ruiz, Mª Ángeles Amenabar, Consuelo Aldaregia, Manoli Arruti, Mª José Carbayo, Mary Centeno, Begoña Lasa, Pepi Aranburu, Mª Isabel Salas, Mª Antonia Cuenca.

1936. Biteri Eskola Publikoak.

Escuelas Públicas Viteri.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera / De arriba abajo y de izquierda a derecha (besteak beste / entre otros):

1. lerroa / 1ª fila: Marcial Sagastume, José Arrieta, Roke Izagirre, Juan Luís Madina, Eusebio Sevillano, Alejandro Orradre "komunista", Manolo Ogando, Oiarzabal, Tomás Ugalde "Xomorro".
2. lerroa / 2ª fila: Pascual Amezua, Daniel Blanco, Mariano Múgica, José Irurtia, Elias Alsua, Pako Caraciolo, Joakin Erdocia, Cruz Lesaka, Luís Ruiz "Pastero", José Laburu, Fernández, Carrascoso.
3. lerroa / 3ª fila: Odriozola, Pepe Iñiguez, Amador Leibar, Irujo, Don Gorgorio San Adrián eta bere semea (e hijo), Raimundo San Adrián, José Mª Telleria, Etxebeste, Hermenegildo García, Ismael Corcuera.
4. lerroa / 4ª fila: Juan Manuel Plazaola, Pablo Aranburu, Luís Rejano, Luís Álvarez, Manolo Altolagirre, Joakin Oa, José Manuel Aristimuño, Alejandro Arrozpide.

Biteri Eskola Publikoak. / Escuelas Públicas Biteri.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera.

De arriba abajo y de izquierda a derecha.

1. lerroa / 1ª fila: Kontxi San Sebastián, Aurora Jiménez, Benita Iruretagoiena, Pilar Lonbide, Maruja Gallego, Tere Aizalde, Carmen Urdangarin, Pilar Goitia, Igancia Tolosa, Pascuala Kortadi, Carmen Menchaca, Pepi Izagirre.

2. lerroa / 2ª fila: María Zaldúa, Dolores Prieto, Mª Luisa Amezuza, Ernestina Gallego, Julia López, Rosarito Zabaleta, María Altuna, Julia Setien, Carmen Goñi, Teodori Izagirre.

3. lerroa / 3ª fila: Milagros Elozegi, Kontxita Mujika, Agustina Ugalde, Mª Paz Menchaca, Amparo Menchaca, Concepción Ortiz, Srta. Agustina Lahoz, Micaela Arrieta, Pilar Andrés, Agustina Ortiz, Mª Carmen Perosan, Agustini Zapiain.

1944. Eskola Publikoak Fuera Portales-en.(egundo musika-eskola).

Escuelas Públicas en Fuera Portales (actual escuela de música).

Besteak beste / entre otros:

1. Ierroa / 1ª fila: Torres, Antton Adarraga, Juanito Oruezabala, Blanca González, Rosita Otamendi, Ani Adarraga, Carmen Rodríguez, Iñaxi Garin, "La Prantxu", Paquita Urruzola, Vittori Bidaeu, Sabino Leibar.

2. Ierroa / 2ª fila: Paquita Montero, Pepi Villar, Julián Txandre, Aniceto Urruzola, Angeli Armendariz, Joxe Ollo, Urdangarín, Juanito Pérez, Justi Zapiain, Ramón Sagarna.

3. Ierroa / 3ª fila: Carmen Tejada, José Mª Logroño, Paco Domingo, Joxe Ramón Aguirre, Vixente Urbialde, Manuel Vázquez, Marisol Sanz, Manolo Adarraga, Juani Adarraga, Ignacia Tellechea, Rufi Tellechea, Juani Lucas, Axun Laburu, Pili Domingo, Milagros Erdocia, Fernando.

4. Ierroa / 4ª fila: Marianito, Urdangarin, Maritxu Lizarralde, Martina, Rafael Lopetegui, Paco Montero, Tere, Mª Carmen Muguruza, Calderón, Iñaxi Mendizabal, Maritxu Aranceta, Antonio Sarriegui, Joxe Tejedor.

1934. Biteri Eskola Publikoak.

Escuelas Públicas Viteri.

Goitik behera eta ezkerretik eskuinera.
De arriba abajo y de izquierda a derecha.

1.erroa / 1ª fila: Maritxu Zupiria, Manolita Osanbela, Dolores Prieto, Merche Ocariz, Cristina Illarramendi.

2.erroa / 2ª fila: Milagros Múgica, Otaegui, Marina Madurza, Carmen Otamendi, Conchi Fernandez, Juani Muguruza, Pilar Lambide, Agustina Garrido, Manoli Olano.

3.erroa / 3ª fila: Valentina Gimeno, Agustina Gimeno, Maritxu Loinaz, Pepi Sanchiz, Aurora, Doña Cesarea, Pilar Lete, Felixia Aldasoro, Inmaculada San Adrián.

4.erroa / 4ª fila: Angelita Zapiain, Manoli Otamendi, Ramoni Zapiain, Sofia Fernández, Gimeno, Nicolasa Tejedor, San Adrián.

5.erroa / 5ª fila: Pilar Sánchez, Severi Artetxe, Carmenila Arbelaiz, Consuelo Artola, Josefina, Raimundo San Adrián, Evarista San Adrián, Bellosillo.

1954 inguruan. Monjen eskolako ikasleak Milagrosa kapera aurrean.

Hacia 1954. Alumnas de la escuela de las monjas frente a la capilla de la Milagrosa.
Besteak beste / Entre otras:

Agustina Alcorta, Maritxu Alcorta, Sor Carmen Zufía, Laura Brauer, Emeteria Múgica, Lupe Azpiazu, Mª Isabel Irigoien, Mª José Peña, Ana Mari Iparraguirre, Mª Paz Irigoien, Sor Mª Luisa Iraragorri, Mª Pilar Imaz, Mª Jesús Azcue, Chili Corella, Merche Larrechea, Charito Azpiazu, Antxo Aranburu, Maritxu Recondo, Mª Dolores Brauer, Maitere Ramírez, Maritxu Urdangarin, Milagros Lujanbio, Amparo Goikoetxea, Mª Luisa Izaguirre, Mª Carmen Lucas, Mª Carmen González, Charo Peña, Maitere Polo, Mª Carmen Leoz, Lupe Zugasti, Mª Ángeles Guereño, Maite Hosteins, Ixiar Etxeberria, Arantxa Goya, Rosi Casado, Ixiar Zugasti, Ana Mari Ramírez, Paula Leoz, Mª Pilar Iparragirre, Mª Carmen Ugalde "Marichina", Mª Jesús Leoz, Mª Lourdes Elizondo, Arantxa Illarramendi, Mª Carmen Recondo, Maitere Echeveste, Natalia Ugalde.

Eskola profesionala Escuela profesional obrera

1966-67 ikasturtea. EPOko kimikako ikasleak laborategian / Curso 1966-67. Estudiantes de química de la EPO en el laboratorio.

1966-67 ikasturtea. EPOko ikasleak elektrizitate tailerrean. Curso 1966-67. Estudiantes de la EPO en el taller de electricidad.

1958-59. EPOko ikasleak, Donostiako lanbide heziketakoko ikastetxeetako erakusketa batean eskolak jarritako stand-ean. Alumnos de la EPO en el "stand" que el centro presentó en una exposición de escuelas de Formación Profesional en San Sebastián.

Eskolako ekintzak Actividades escolares

1968. La Inmaculada ikastetxeko tunaren emanaldia.
Actuación de la tuna del Colegio La Inmaculada.

1972. Urumea Ikastolako
jaialdia Galarretan.
Festival de la Ikastola
Urumea en Galarreta.

1972. Urumea Ikastolako
jaialdia Galarretan.
Festival de la Ikastola
Urumea en Galarreta.

1975 Urumea Ikastolako jaialdia Galarretan.
Festival de la Ikastola Urumea en Galarreta.
Zuzendaria / director: Juan José Iruretagoiena "Orio".

Ikasleen emanaldia monjen eskolan.

Actuación de las alumnas en la escuela de las monjas.
Ixiar Egiguren, Mª Carmen Mujika, Mª Lourdes Elizondo, Amaia Etxeberria, Mª Carmen Rekondo.

Ikasleen emanaldia monjen eskolan.

Actuación de las alumnas en la escuela de las monjas.
Mertxe Etxeberria, Ana Mari Aramendi, Ana Erice, Mª Carmen Aginagalde.

Ikasleen emanaldia monjen eskolan.
Actuación de las alumnas
en la escuela de las monjas.

1943. Ikasleen emanaldia monjen eskolan.
Actuación de las alumnas
en la escuela de las monjas.

02

FESTAK FIESTAS

Zintzotasuna antzokia, egungo lzpizua 1 eraikinean egon zen kokatua. Txikia izan arren urtetan mugimendu handiko agertokia izan zen eta antzezpen bakoitzean, lepo betetzen zen aretoa.

Gerra Zibila aurretik Miguel Toledo alkate ohiaren zuzendaritzapean euskarazko emanaldiak eskaini ziren, ostean, ordea, gaztelerazkoak antzeztu ziren: "La verbena de la paloma", "El barbero de Sevilla", "Katiuska"... Euskarazkoak, aldiz, oso tokian-tokian.

Berrogeita hamargarren hamarkada hasieran, auzolanean, Santa Barbara mendiko ermita eraiki zen; handik, hamarkada baten buruan, San Inazio eguna ospatzen hasi ziren herritarrak mendi tontorrean. Bertsolarien bertso-saioa, adibidez, ez da gaur goizekoa. Herriko bertsolariekin batera, Balentin Enbeitak, Jon Azpillagak, Jon Lopategik, adibidez, bere uztza ederra utzi zuten behin baino gehiagotan Santa Barbaran.

Bertsoak entzuteko ez ezik, hernaniarrok beti izan dugu triku-trikurako joera: erromeriak direla... Hernanin ere ez da txistu doinurik falta izan. Esaterako, Isidro Ansorena txistulariak egindako ibilbidea eskertu asmoz, 1949an, Donostiako txistularien bandako zuzendaria zela, omenaldia egin zitzaion herrian. Urteetara, 1976an, beste bat jaso zuen. Antsorenak txistua jo ez ezik, tarteka kantak ere sortzen zituen. Esaterako, sagardoari eginiko hau:

Sagardorik onena
non ote da saltzen (bis),
Astiasuk, Adarragak
Eugeniok ote du?
Hau dek bizimodua
onena ezin topatu.
Probatzen ai geala
ein gera mozkortu.

Maisuaren uztak, bere fruituak eman ditu eta ez dira herriko neska-mutil gutxi izango, udaleko azken solairuan kokatua zegoen Musika Kontserbatorioan txistua ikasi dutenak.

Kantatzeko zaletasuna ere ez da berria. Herritar askok, parrokiako abesbatzan aritzeaz gain, otordu baten ostean kantuan aritzea ohikoa izan da kaxkoan. Normala zen, baita ere, adibidez, Pellejero izeneko goizuetar batek, erreal batzuen truk bertso paperak saltzen aritzea feria egunetan.

Bestalde, inauteriak eta San Joanak Gerra Zibilaren aurretik oihartzun handia zuten. Inauterietan, kaldereroek, bereziki.

"...zoramen abek maite ditugu
biyotzen erdi erditik,
ez gera joango oyek laga ta
geyago Ernaniatik".

Antzerkia Obras de teatro

1949. Antzerkia.
Actuación teatral.
Begoña Olan, Paco Goya.

1938. "El Peso de una Corona" antzezlan.
Obra de teatro "El Peso de una Corona".

1953. "Katiuska". Zarzuela.
Andoni Zugasti, Juanito Montero, Josepi Garmendia, Jon Zubillaga, Donosti, Jon Zugasti,
Maitere Imaz, Maritxu Uranga, Mari Esnaola, Maitere Azurmendi, M^o Carmen Etxebeste.

Antzerkia Zintzotasuna aretoan.
Obra de teatro en el Zintzotasuna.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.

Esteban Portugal, Javier Maidagan, Luís Zapiain, Agustín Urretavizcaya, Usabiaga, Joxe García, Rafa Bilbao, Josetxo Achucarro, Dn. José Mª Maidagan, Juanito Olano, Josefina Insausti, José Mª Berasategui, Esteban Etxeberria, Alberto Zapiain, Mª Tere Azurmendi, Balerdi, Angeli Iraola, José Luís Maidagan, Manolo Erauncetamurguil, Jesús Maidagan, Paco Gorospe, Jesús Mª Salvador, Miguel Etxarri, Juani Lucas, Mª Carmen Etxebeste, Elena Artola, Mª Dolores Insausti, Juani Otxotorena, Lola Villaverde, Antonio Fernández, Juan Bautista Garmendia, Joxepi Garmendia, Mari Esnaola, Marisa Garaikoetxea, Marisol Sanz, Paulino Liceaga, Jaime González, Conchita Uranga, Bixente Aguirre.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
Conchita Uranga, Bixente Aguirre eta Juani
Otxotorena.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
Xole Villaverde eta Antonio Fernández "Pasiego".

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
Mª Carmen Etxebeste eta Tito Zapiain.

1957. "La Verbena de la Paloma".

Mª Luisa Iceta, Javier Esparza, Pili Esparza, Luis Antonio Plaza, Mª Ángeles Larre, Ángel Olan, José Manuel Peña, Mª Belén Leoz, Chili Corella, Pedro M^a, Juana Olarra, Sandalio Landaribar, Joxean Ruiz, Juan Tomasena, Simón Garin.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
Juani Lucas, Jesús Mª Salvador.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
José Zapiain, Miguel Etxarri, Esteban Etxeberria.

1951. "La Verbena de la Paloma". Zarzuela.
Mª Dolores Insausti, Patxi Gorospe, Josefina Insausti, Jesús Maidagan.

Bertsolariak Bertsolaris

Bertsolariak euripean kantuan San Inazio egunean Santa Barbaran.

Bertsolaris cantando bajo la lluvia, el día de San Ignacio en Santa Bárbara.

Dantzariak eta txistulariak Dantzaris y txistularis

Latxe. Puig fabrikan festa dantzariekin.

Fiesta en la fabrika Puig, con dantzaris.

Besteak beste / entre otros: Pello Sarriegi, Modesto Yeregui, Juanito Garin, Mª Cruz Uria.

Puig fabrikaren urrezko ezteietako ospakizunak dantzariekin.

Fábrica Puig: celebración de las bodas de oro de la fábrica Puig con dantzaris.

Besteak beste / entre otros: José Rodríguez, José Mª Simón, Modesto Yeregui, Burugain, Damaso Uria "Xoxua", Txomin Narbaiza, Pello Sarriegi, Pako Iraola, Eduardo Uria "Xoxua", Ramón Sarriegi "Txingolo", Joxe Illarramendi "Alcapone", Antonio Fernández, Camio, Teodoro Beristain.

1912. Erromeria Zikuñagan.

Romería en Zikuñaga.

Erdian, beltzez / en el centro, de negro: Paulo Zubillaga; 2. txistularia: Nikolas Zubillaga; erdian, atzekaldeko emakumea (mujer al fondo, en el centro,): Pagola "Txintxua" tarra.

1979. Dantzari festa.

Dantzari Festa.

1970. Dantzari festa.

Dantzari Festa.

1956 inguruan. Txistulariak eta dantzariak Milagrosa kapera aurrean.

Hacia 1956. Txistularis y dantzaris frente a la capilla de la Milagrosa. Txistulariak / txistularis: Andoni Zugasti, Xabier Zugasti eta Joaquín Ugalde. Dantzariak / dantzaris (besteak beste / entre otras): Ixiar Zugasti, Lourdes Arribas, Juani Moncayo, Serafina Iribar, Arantxa Kortabarria, Isabel Rodríguez, Maitere Maidagan, Isabelita Ramírez, Arantxa Etxarri, Pilar Ugalde.

1945. Dantzari taldea Milagrosa kapera aurrean.

Grupo de dantzaris frente a la capilla de la Milagrosa.

Besteak beste / entre otras: Carmen Urdangarin, Manoli, Carmen Sagarna, Pilar Loran, Tere Zubeldia, Pepita Sanz, Floren Iruretagoiena, Eduardi Intxarburu.

1958. Dantzariak plazan / Dantzaris en la plaza.

Mutilak / chicos: Ángel Olan, José Manuel Peña, Joxean Ruiz, Dioni Telleria, Altolagirre, Simón Garin, Luís Antonio Plaza.

Neskak / chicas: Juani Olarra, Mª Ángeles Larre, Mª Luisa Izaguirre, Chili Corella, Marivi Irizar, Juani Lujanbio, Mila Lujanbio, Mª Luisa Lujanbio.

1976. Isidro Ansorena txistulariari hil osteko omenaldia. Irudian, bere anaia Joxe, komitibaren buru.

Homenaje póstumo al txistulari Isidro Ansorena. En la imagen su hermano Joxe, encabezando la comisión.

1978. Dantzari Festa plazan.

1953-54. Txistulariak.

Xabier Zugasti, Andoni Zugasti eta Joaquín Ugalde.

Txistulariak Tilosetan 1979ko Aberri Egunean.

Txistularis en los Tilos en el Aberri Eguna de 1979

Besteak beste / entre otros: Ramón Muñoa, Javi San Sebastian, Ibon Arregi, Ana Igarritz, Jasone Arriet, Koro Muro, Eva Ibarzabal, Maria Jose Igarritz, Eva Igarritz, Maite, Izaskun Arriet, Mª Jose Alberdi, Maiteder Gorrotxategi, Garbiñe Tijero, Mª Jose Etxarri, Olatz Tijero, Garbiñe Plazaola, Edurne Tijero, Idoia Tejedor, Susana Ibarzabal, Antonio Intxausti "Txobito", Ruth Martin.

1931. Hernaniko Parrokiako abesbatza eta txistulariak Uztaritzera egindako irteeran. Bertako elizan abestu ondoren, bazkaria eta pilota partidak ere izan ziren hernaniarren eta uztariztarren artean.

Coro parroquial de Hernani en la excursión realizada a Ustaritz. Tras cantar en la parroquia local hubo una comida y partidos de pelota entre los hernaniarros y los ustariztarros. Lázaro Irujo, Gregorio Celayeta, Gabriel Olaizola, Jesús Zubimendi, Manuel Aranburu, Narciso Aranburu, Enrique Sánchez, Emilio Corella, José Ángel Miranda, Dn. Gervasio Achucarro, José Zugasti, Julián Erdocia, Abel Hosteins, Fermín Zugasti, Nicolás Zubillaga, Domingo Orbegozo, José Joaquín Uzcudun, Miguel Toledo, Roque Izaguirre, Juanito Garmendia, José M^o Goñi, José Sarriegi, Dn. Tomás Zupiria, Manuel Montero, Arrieta, Ángel Rezola, Augusto Domingo, Pello Sarriegi, José M^o Galdós, José Madina eta Uztaritzeko beste zenbait (algunos de ellos son de Ustaritz).

1979. Herriko txistulari taldea Joxe Ansorenarekin.

Grupo de txistularis con Joxe Ansorena.

Goiko lerroan: ezkerretik eskuinera / Fila de arriba de izquierda a derecha: Bingen Zupiria, Jesús M^o Gutiérrez, Joseba Andoni Laburu "Putre", Jon Karrera. Beheko lerroan / Fila de abajo: Ramón Iriarte, Patxi Apezetxea, Joxe Ansorena, Antonio Intxausti "Txobito".

Musika banda

Banda de música

Musika bandako lau musikari.

Cuatro músicos de la Banda Municipal.

Damaso Uria, Tiburcio Otamendi, Fernando Hosteins, Federico Uzkudun.

Musika banda elizako eskaileretan.

Banda de música en las escaleras de la iglesia.

1920 inguruan. Musika banda elizako eskaileretan.

Hacia 1920. Banda de música en las escaleras de la iglesia.

San Joanak San Juanes

1911. Danborrada plazan. / Tamborrada en la plaza.

1952. "Beti gezur" txaranga.
Charanga "Beti gezur".
Bixente Ruiz "El vasco", Joxe Sagarna "Kixkillu", José Ortiz "El anclas", Luís Salillas.

Xanti Zubeldia "Saltxero" eta Felipe Sagarna "Zapa", San Joanetan "Txatarra" txarangan.

1954. "Beti Ola" konpartsa.
Comparsa "Beti Ola".

1957. "Nuevo kiosco que se inaugurará el año...", "Beti Ola"ren karroza.

1959 "Cásate y verás... De novios...promesas..." karroza.
Imanol Leibar, Juli Ayerra.

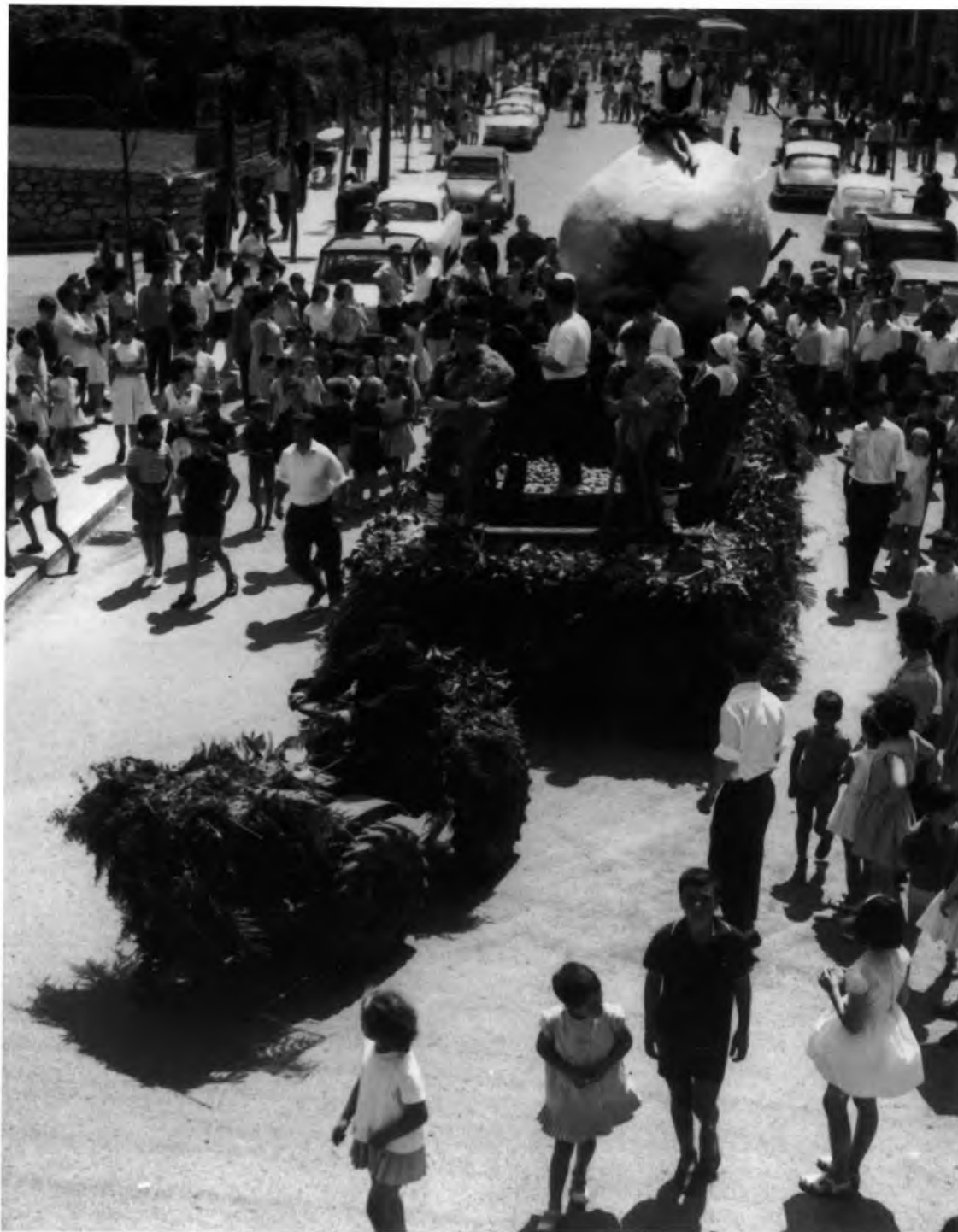
1957. "Nuevo kiosco construido en el Paseo de los Tilos" karroza.
Carroza "Nuevo kiosco construido en el Paseo de los Tilos".
Zuzendaria / director: Emilio Gutiérrez.

1977. "Ereñozuko txerri granja" karroza.
Carroza "Ereñozuko txerri granja".

1957. "Beti Ola"ren karroza Plaza Berri inguruan.
Carroza de "Beti Ola" en los alrededores de Plaza Berri.

1960. San Joanak / San Juanes.
Alfonso Jiménez, Teodoro Santín, beste lagun bat, José Ramón Almorza
"Atarrabiyo".

1965. Xalaparta koadrilaren sagarrari buruzko karroza.
Carroza en homenaje a la manzana de la cuadrilla Xalaparta.

* Txarangen altzoan "Koadrilen eguneko" musika eta umorea ere bereziak dira. Eta zer esanik ez Santa Barbara elkartearen haur eta helduen danborrada. Edota sokamuturra amaitu orduko Axeri-dantza: gaueko ajeak maskurien laztanekin uxatzeko 'botika' aproposa.

1971 Xalaparta koadrilaren karroza.
Carroza de la cuadrilla Xalaparta.
Mª Jesus Garayar, Zikuñaga Ruiz.

1967. Hawaiarrak. Xalaparta kuadrila.
Hawaianos. Cuadrilla Xalaparta.
Aurrean / al frente: Joxean Ruiz.

1964. "Ohitura maiteak" karroza.
Carroza "Ohitura maiteak".
Karroza gainean / Sobre la carroza: Ixiar Zugasti.

1954. José Manuel Plazaola, Pedro Lopetegi, Joxe Makazaga, José Mª Olazagirre, Paco Arrieta, Joxe Zabaleta.

1964. "Ohitura maiteak" karroza.
Carroza "Ohitura maiteak".
Bi haur danbolin erraldoiaren gainean
dantzan.
Dos niños bailando sobre el tamboril
gigante.

* Gerraren zama soinetik kentzea ez zen erraza izan ezta zentsurari aurre egitea ere. Antolatu nahi izaten zen guztiak udalaren eta Gobernadore Zibilaren oniritzia behar izaten zuen. Halere, arazoak arazo, herritarrek ondo pasatzeko gogoia eta umorea erakusten zuten unerik latzenetan ere. Horren lekuko dira San Joanetan txarangek ateratzen zituzten karrozak.

1955. "Beti Gezur" txaranga Plaza Berrian.
Charanga Beti Gezur en Plaza Berria.

1947. Erraldoi eta buruhandiak San Antonio Parador-ean.

Gigantes y cabezudos en el Parador San Antonio.

Ezkerretik eskuinera / de izquierda a derecha: Eugenio Aizpurua, Miguel Garin, Joxe Sagarna "Kixkillu", Manolo Sanz, Imanol Leibar, José Luís Arruabarrena, José Mª Eceiza, Ramón Aldasoro, Juan Martín Lonbide, Anton Lizarralde, Julián Jaca, Luís Mª Garrido, Zumarragako trikitilariak, Carlos Ereña, José Mª Orradre eta Inazio Urteaga, besteren artean / entre otros.

1972 inguruan. Buruhandiak.

Hacia 1972. Cabezudos.

Buruhandiaren aurrean (junto al cabezudo) Arantxa Perurena. Leihoan igotako haurrak (niños subidos en la ventana): Olatz, Ane eta Jon Zugasti eta beste mutiko bat (y otro niño).

1972 inguruan. Buruhandiak.

Hacia 1972. Cabezudos.

1932. Aurrekua.
Pako Iraola, Rosarito Irazu.

1972. Aurrekua.
Rafael Fernández, Xabier Zabalegi, Ana Aranburu, Amaia Iraola.

1916. Aurrekua.

1972. Aurreskua.
Tijero- ahizpak (hermanas),
Otxotorena anaiak (hermanos),
Josu Errazkin.

1915. Aurreskua.
Margarita Adarraga, Periko Egaña.

XX. mende hasierako aurreskua.
Aurresku de principios del siglo XX.

1959. Aurrekua.
Patxi eta Iñaki Zapiain, Carmen Peñaren ilobak / sobrinas.

* "San Joanetako aurrekua, oso gurea dugu". Hernaniar batek baino gehiagok harrotasunez azpimarratzen duen esaldia da hori. Era berean, Gerra Zibilaren aurretik helduenak ere ospe handia zuen.

1957 inguruan. Juanjo Uria aurrekuan dantzatzen.
Hacia 1957. Juanjo Uria bailando en el aurreku.

1931-32 inguruan. Helduen aurrekua.
Hacia 1931-32. Aurreku de adultos.

1957 inguruan. Aurrekua, plaza jendez beteta daogela.
Hacia 1957. Aurreku con la plaza llena de gente.

1915 inguruan. Aurrekua.

Hacia 1915. Aurreku de San Juan.

Aurrekuko parte hartzaileak eliza atarian / Participantes del Aurreku frente a la iglesia.

1947 inguruan. / Hacia 1947. Aurrekua.

Txistulariak: Ansorena anaiak eta "Xomorro". Hermanos Ansorena y "Xomorro".

Haurrak / niños (besteak beste / entre otros): Rodríguez, Mª Luisa Zubeldia, Salinas, Joxean Ruiz, Begoña Perurena, Juani Olarra, Simón Garin, Mª Carmen Redondo, Javier Apaolaza "Eskubi", Marcos Santos, Rosario Zabala, Berastegui, Paco Goya, Jesús Urkia, Cristina Ugalde, Rosario Peña, José Manuel Peña, Julián Rodríguez, Mª Luisa Matxain, Arantxa Urkia, Juani Liceaga eta bere anaia / y su hermano, Dioni Telleria, Vixen Aranburu.

1955. Lehenengo "Beti Ola" Txaranga plazan.
Primera charanga "Beti Ola" en la plaza.

1968. "Txatarra" Txaranga kale nagusian gora.
La charanga "Txatarra" subiendo la Calle Mayor.

1968. "Txatarra" Txaranga kale nagusian gora.
La charanga "Txatarra" subiendo la Calle Mayor.
Besteak beste / Entre otros: Xanti Zubeldia "Saltxero", Mikel Lujanbio, Felipe Sagarna "Zapa".

"Beti Ola" txaranga Portu auzoan.
La charanga "Beti Ola" en el barrio del Puerto.

"Beti Jaten" koadrila.

Cuadrilla "Beti Jaten".

Eserita / sentados: Manolo Makazaga, Juan Martin Lombide, José Manuel Plazaola, José Mª Armendariz, José Ramón Almorza "Atarrabiyo", Martin Guerra, Antxon Urruzola, Patxi Ugalde, Paco Montero, José Zabaleta, Miguel Elizegi, Manuel Arbiza.

Zutik / de pie: Joxepa Arrozpide, Josetxo Iraola, Mª Dolores Peña, Elías Zabaleta, Ángel Ibarguren "Angelo", José Luís Arruabarrena, Agustín Arrieta, Paco López, José Makazaga, Luís Mª Arraras, Pedro Zabaleta, Lorentxo Arrieta, Manolo Adarraga, Ignacio Aldabe, Pedro Lopetegi "Peke".

Besteak beste / Entre otros: Xanti Zubeldia "Saltxero", Mikel Lujanbio, Felipe Sagarna "Zapa".

1957. "Txatarra" txaranga.

Charanga "Txatarra".

Sebastián Ormaetxea, Santi Zubeldia "Saltxero", José Mª Soraluze, Severo Aristorena, Antonio Fernández, Agustín Intxarburu, Máximo Lizarralde, José Alkorta, Nicolás Lizarralde, José Manuel Arana, José Mª Zapiain, Ignacio Egaña, Rene Grajal, Francisco Tejedor, Joaquín Makazaga "Kintxo", Felipe Sagarna "Zapa", Antonio Tejedor, Miguel Lujanbio, José Ugalde, Juan Arruabarrena.

"Xalaparta" txaranga.
Charanga "Xalaparta".

1982. Xalaparta txaranga, Xalaparta elkarteko atarian.

La charanga Xalaparta a la entrada de la sociedad Xalaparta.

Besteak beste / Entre otros: Joxean Ruiz, Agustín Peña, Luís Carlos Martín, Andoni Eguren, Mikel Ruiz, Alfonso Loran, Doval, Juanjo Zelaleta, Maite Miner, Mª Carmen.

1968. "Txatarra" txaranga tilosetan / Charanga "Txatarra" en los Tilos.

Besteak beste / entre otros: Xanti Zubeldia "Saltxero", Mikel Lujanbio, Agustín Intxarburu, Leandro Rabadan, Antonio Fernández, Juan Arruabarrena, Joxe Alkorta, Francisco del Puerto, Eusebio Garin, Felipe Sagarra "Zapa", Pedro Mª Gaikoetxea.

1917. Danborrada.
Tamborrada.

1972. Danborrada. Sukaldariak.
Tamborrada. Cocineros.
"Kattua", Rekalde, "Katxo".

1972. Agustín Peña
danborrada zuzentzen.
Agustín Peña dirigen-
do la tamborrada.

1950 inguruan Santa Barbarako danborrada.
Hacia 1950. Tamborrada de Santa Bárbara.
Pako Iraola, Faustino Elizetxea.

1972. Azeri-dantza plazan.
Azeri-dantza en la plaza.

Sokamuturra San Joanetan.
Sokamuturra en San Juanes.

1972. Azeri-dantza plazan.
Azeri-dantza en la plaza.

1973. Víctor Zabaleta herriko gaztetxo talde batekin.
Víctor Zabaleta con un grupo de chavales y chavalas.

1962. San Joanak. Go-kart zirkuitoa.
San Juanes. Circuito go-kart.

Iñauteriak Carnavales

1905. Inauterietako "Arrantzaleak" konpartsa.
Comparsa de "arrantzaes" de los carnavales.

Inauteriak Tolosan.
Carnavales en
Tolosa.
Jose Mendiola,
Tiburcio Aguirre, Jose
Olarra.

1935. Inauteriak.
Carnavales
Manoli Zigarán, Margarita
Goitia, Anttoni Egaña.

1896. Inauteriak.
Carnavales.
Ezkerrean / A la izquierda: Paulo Zubillaga.

Inauteriak, gerra aurretik.
Carnavales, antes de la guerra.
Erdian / en el centro: Txomin Múgica.

1931. "Baserritarrak" karroza inauteritan.
Carroza "Baserritarrak" en carnaval.
Besteak beste / entre otros: "Prontxeneko"
Joxe, Kristina Egiguren, Francisco Polo (hau-
rra/niño), Justina Arbiza Etxebeste, Maritxu
Goñi, Maritxu Oa, Pilar Toledo, Josefa Odrio-
zola, Iñaxi Goñi.

Kaldereroak Caldereros

1932. Kaldereroen konpartsako emakumeak.
Mujeres de la comparsa de los caldereros.

1932. Kaldereroen konpartsa plazan.
Comparsa de caldereros en la plaza.

1973. Kaldereroak.

1960 inguruan. Kaldereroak.
Hacia 1960. Caldereros.

1960 inguruan. Hacia 1960.
1. lerroan / 1ª fila: Rosarito Zuza, Mª Jose Zabaleta, Belen Zugasti, Ixiar Otamendi.

1960. Imanol Larretxea, Felix Lizarraga, Enrique Esteban, Rafael Lopetegui, Ramón Imaz, Juan Bautista Garmendia.

1960 kaldereroak.

Mª Isabel Irigoien, Mª Carmen Gonzalez, Juana Olarra, Begoña Perurena, Mª Dolores Azkue.

1977 inguruan.

Hacia 1977.

Ane eta Leire Zugasti kaldereroz jantzita etxeko balkoian. Ane y Leire Zugasti vestidas de caldereras en el balcón de su casa.

Iñude eta artzainak

1968 inguruan. Inudeak.
Hacia-1968. Iñudes.
Helduak / adultas: Izaskun, Belen Zugasti.
Haurrak / niñas: Olatz Zugasti eta Arantzazu Zugasti.

1980. Inudeak plazan sartzen.
Iñudes entrando en la plaza.

1960-61. Hernaniko "Iñude eta artzainak" konpartsa Erreenterian.
Comparsa "Iñude eta artzainak" de Hernani en Erreenteria.
Besteak beste / entre otras: Lupe Zugasti, Mª Pilar Ugalde, Juani Olarra, Ixiar Zugasti, Mª Carmen Mujika, Mª Dolores Azkue, Cristina Ugalde, Aratxa Kortabarria.

Santa Ageda

1975-02-04.

Santa Agedako erronda.
Ronda de Santa Águeda.
Besteak beste / entre otros:
Patxi Odriozola (urtetan
errondako antolatzailea /
organizador durante muchos
años) Rafael Lizeaga, Antton
Garin, Mª Jesús Irigoien, M^a
Jesús Larrañaga, Virginia Larrea,
Garbiñe Altuna, Idoia Karrera,
Ramón Iriarte, Muñoa, Joseba
Andoni Laburu "Putre", Mikel
Zilbeti, Joseba Donosti, Bingen
Zupiria, Jon Karrera, Mariabe
Olaran, Mª Carmen López,
Arantzazu Zugasti, Garbiñe
Tijero, Elena Zabaleta, Ana
Altuna, Xabier Karrera, Josetxo
Lizarreta, Jokin Zubeldia,
Josetxo Etxeberria, Zurutuza,
Joxe Miguel Ollo, José Ramón
Beroiz "Mitxirrika", Tomasena,
Mikel Armendariz eta Ramón
González.

03

HERRIKO IRUDIAK IMÁGENES DE HERNANI

Gerra Zibilaren aurretik, antza, astean bi feria egiten ziren eta biak Plaza Berrin: astearte eta ostegunetan. Egun batean, ganadua eta bestean, nekazal giroko tresnak; abarkak, segak... jartzen ziren salmentan. Ganadu azokan bertoko baserritarren barazki haziak ere salgai izaten ziren.

Atzietas, urtetan, txerri-plaza izan zen. Plaza Berri, ordea, ganadu azoka. Plazaren erdi-erdian, baranda moduko batzuk egoten zirenez, hantxe lotuta egoten ziren, idiak, behiak, zezenak, txekorrak... Ondoren ganadu gaitzen beldurrez edo, ukuiluratzen hasi ziren. Beraz, behi bat edota esnea erosi edo ikusi nahi zuenak Rufino Rekaldere ukuilura joan behar izaten zuen. Rufinoren, ukuilua, Orkolaga auzoko ertz batean eta Agustinen komentuari parez pare egoten urtetan.

Batera eta bestera, asko, oinez ibili arren, garraiobideen etorrera asko eskertu zuten herritarrek: bizikletan, gurdietan, trenean, tranbian, autobusean... ibili ziren batera eta bestera herritarrek.

Baserritarrak, esne eta buru-txisteraz hornituta, autobus eta tranbiaz joaten ziren Donostiara, baina Aieten, egungo Jesuitinas ikastetxearen parean zegoen kaxeta batean, baserritar bakoitzak bere berdura, esne litro, eta abar guztiak deklaratu behar izaten zizkien Aldundiko langileei.

Behin Donostian, Bretxa edota San Martingo azoketan inspektorea azaltzen zen, ea pisuz pisu saltzen zen esnea urarekin nahastua ote zegoen edo ez ikustera. Egonez gero, marmidak hustu eta isuna jartzen zion baserritarrari.

Karkaba, Leoka, Ezkiaga pasealekua (dantza plaza)... herriren nortasunaren hamaika bazter dira. Pablo Zubiarrain, "Hernani Txiki" bertsolariak, adibidez, Urumea, bere bailarari jarritako bertsoek ondo adierazten dute auzo-min hori.

*Gaur ere poza ematen dida
Urumearen izenak,
txoko oi ondo maitatzen degu
bertan jaio giñadenak.
Ni ere ortxe pasea bainaiz
ordurikan goxoenak,
zutik munduan nabillen arte
aztuko etzaizkitenak.*

*Ni mutikoa nintzan garaiko
gauzak daukazkit goguan,
barrio ortan urte batzuek
onak pasatu nituan.
Gaur ez daukagun pake santua
genduelako orduan,
zu bezelako parajerikan
ez da neretzat munduan.
Udaberriko goiz alaietan
eguzkiak berotzean,
kukuen kantzak basoan eta
kukuka ibai-ertzean.
Sortu nintzaden txoko ortara
joaten naizen bakoitzean,
bestetan ezin detan gauza bat
sentitzen det biotzean.*

* "Zinko-Enea, herriko zentro neuralgikoetan neuralgikoena da".

Hernaniar bat

1952. Frontoia eraikitzeko lanak.
Obras de construcción del frontón.

Zinko-enea.
Cinco-enea.

1891. Feria Foru Plazan (egungo Plaza Berria).
Feria en Plaza de los Fueros (actual Plaza Berria).

1891. Feria Atzietas-en.
Feria de Atzietas.

1948. Eskola profesionaleko (EPO) lehenengo eraikina. Karmelo Labakak inaurugatua. Gaur egun, Izpizua-Urbieta kale-kantoia.
Primer edificio de la Escuela Profesional Obrera (EPO), inaugurado por Carmelo Labaca en 1948, actualmente esquina Izpizua-Urbieta.

1934. "Xomorro" zubia, oraingo Xalaparta elkartearen ondoan.
Puente "Xomorro", junto a la actual Sociedad Xalaparta.

Leokarako pasabidea.
Pasadizo a Leoka.

Hernaniko ikuspegi orokorra.
Vista general de Hernani.

"Los Tilos" plaza.
Plaza de los Tilos.

Garraioak Medios de transporte

1943. Bizikletarekin tranbiaren geltoki batean.
Con bicicletas en una de las paradas del tranvía.
Juli Alberdi, Juani Sarasola, Carmen Sargana, Maritxu
Ibarzabal eta beste lagun bat.

1922. Kotxe desfilea Karabelen.
Desfile de coches en Carabel.

1948. Tranbiak istripua izan zuen, deskarrilatu eta Biteri Eskola Publikoaren kontra jo zuen. Ondorioz egun horretan eskolarik ez zen izan.
Tras descarrilar, el tranvia chocó contra las Escuelas Públicas Viteri y ese día no hubo clases.

1954. EPOko ikasleak Eibarrera autobusez egindako irteeran.
Estudiantes de la EPO en la visita realizada en autobús a Eibar.

Haurra gurdi gainean.
Niños en una carreta.

Saturraranera irteera autobusez.
Excursión a Saturrarán en autobús.

04

LANBIDEAK OFICIOS

Herriko taberna orok bere rola bete ohi du. Kale nagusian zegoen Egaña tabernan, adibidez, ostegunetako feriako baserritarrek otordua egiten zuten.

Hiletak, garai batean, goizeko hamarretan ospatzen zirenez, elizkizuna amaitu orduko, bat baino gehiagok hamaiketako Egaña hartzen zuen: oilo salda beroa, arrautza uretan pasea...

Zinko-Enea tabernak, aldiz, Goizuetatik hasi eta Urumea errekan barreneko bezeria zuen oro har. Eta, Sarasua tabernak, Xegundo izenez ezagutzen zenak, egungo Deportibo taberna, alegia, trenetik zetorren jendea zuen bezero. Ezkiagara, dantzara sos gutxirekin etortzen ziren gazteek, aldiz, musikaren atsedena dlan Kaleras auzoan, Atsegindegitik pauso batera zegoen Buxkando sagardotegira jotzen zuten, indar hartzeko patata-tortilla bokadilloa jatera.

Argazkian, Alfonso del Valle de Lersundi Rifeko aranean marrokiz inguratua (Maroko-Afrika). Meatze Ingeniari hernaniarrak Rifeko meatzeez gain, Nafarroan potasak ere aurkitu zituen.

Alfonso del Valle de Lersundi rodeado de marroquies en el Rif (Marruecos-África). Ingeniero de minas hernaniarra que descubrió entre otras cosas las minas del Rif y las potasas de Navarra.

Emakumeak arropa garbitzen Urumea ertzean.
Lavanderas en el río Urumea.

1951. Egaña Tabernako sukaldea. Cocina del Bar Egaña.
Anttoni Egaña eta bere ama Juanita. Anttoni Egaña y su madre Juanita.

1920. Egaña Tabernaren atzeko aldea. Parte trasera del Bar Egaña.
Zutik / de pie: María, Martina, Ixabel Apalategi. Eserita / sentados: Félix Txanpain, Orradre, Celestino Rekondo, besteak beste / entre otros.

1920. Egaña Tabernaren atzeko aldea. Parte trasera del Bar Egaña.
Martina, Juanita, María, María Potxola, Carmen.

1940. Babarrun bilketa "Inbiriya"ko baratzean.
Recogida de alubias en la huerta de "Inbiriya". Manoli Olano, Rina Garaiar, Felicitas Zubiri.

1964. Plazako gozodenda.
Pastelería de la Plaza.
Gregorio Martín, Marcelina Gil.

* Plaza nagusiaren ertz
batean, Kardaberaz
kalearen hasiera
baino pixka bat
lehenago, plazan
gozodenda egon
zen. Gerra amaitu
eta bi hamarkaden
buruan, ahalmen
ekonomikoa zuenak,
kremazko bonba
goxo askoak izaten
zituen erosgai.

1952. Zinko-enea taberna aurrean bertako sukaldari eta zerbitzariak.
Cocinera y camareras frente al Bar Zinco-enea.
Mercèdes Iradi, Mª Dolores Peña, Josepa Arrozpide, Juli Alberdi.

1952. Jostunak Zinko-enea tabernan Santa Luzia eguna ospatzeko bazkarian.
Comida de "modistillas" el día de Santa Lucía, en el Bar Cinco-enea.
Besteak beste / entre otras: Carmen (zerbitzaria / camarera), Pepita "Moko", Santiagomendi, Juli Alberdi, Cristina Alberro, Nati (Santiagomendi), Isabel, Mikeli Aduriz.

1980. Zinko-enea taberna.
Juanito Peña, Esteban Garmendia (jabea / dueño), eta bi bezero (dos clientes).

1936. Sarasua taberna. Bar Sarasua.
Xegundo Sarasua, Pascuala Bastida, Rosarito Sarasua Bastida.

Mikeleteak arkupeetan.
Miqueletes en los arcos de la plaza.

* Legearen zaintza, bestalde, mikelete eta aguazilen esku egoten zen. Lehenak, Aldundiaren langileak ziren eta gainontzeko probintzietatik sartzen ziren produktuak kontrolatzen zituzten. Aguazilak, ordea, herriaren zaintzaren ardura zuten.

Hacia 1962 inguruan. San Antonio Parador-eko sukaldeko langileak.
Hacia 1962. Cocineras y camareras en la cocina del Parador San Antonio.
Besteak beste / entre otras: Rosarito Perez, Arrieta ahizpak / hermanas.

1961. Comestibles Ortiz. Manuel Santana.

* Comestibles Ortizen, berriz, gero kale Nagusiko Maite zapata-denda bihurtu zena, denetarik topa zitekeen. Egungo edozein supermerkaturen pare. Botoi batetik hasi eta sardina-zaharretatik barrena, apretataraino. Aukera zabala.

1955. Egaña tabernako sukalde. Sukaldari eta zebitzariak oilaskoak presatzen.
Cocina del Bar Egaña. Cocineras y camareras preparando pollos.

"Remy" almidoi fabrika.
Fábrica de almidón "Remy".
Manoli Olano, Silverio Eceiza, Iñaxi Ruiz.

Langileak Carrero lantegi aurrean.
Las trabajadoras a la entrada de la fábrica Carrero.

1929. Cuevas farmazia. Farmacia Cuevas.
José Ruiz, Joxe Apaolaza, Pepe (txoferra / chofer), Mª Teresa Cuevas, Martín.

1915. Harategia, orain Oindi taberna dagoen lekuan
Carniceria situada donde hoy en día está el Bar Oindi.
Emetteri Miranda (harakina / carnicera), Regina Gorrotxategiren ama (la madre de Regina Gorrotxategi) eta Julio Ruiz-en aita "Zapatero" (el padre de Julio Ruiz "Zapatero").

1929. Langileak Carrero lantegi aurrean.
Trabajadores frente a la fábrica Carrero.

1928. Suhiltzaileak plazan.
Bomberos en la plaza.

* Su-hiltzaileek ere ez zuten lan faltarik izan. Taldearen buru, urtetan, Pablo Portalondo "el jefe de las bonbas" (ur-bonben nagusia) izan zen.

1934. Madrilen María Agirre, Txileko enbaxadorearen etxean neskame beste bi zerbitzarekin. María Agirre, de criada en Madrid, en casa del embajador de Chile, junto a dos empleadas.

XIX. mende amaierako jostunak.
Modistas de finales del siglo XIX.

1954. Iñaxi Erdocia. Pineda harategia.
Carnicería Pineda.

1973. Portalondo estankoan jendea ilaran "Farias" -ak erosteko.
Cola en el estanco Portalondo para comprar "Farias".

* Talleres de Confeccion Carrero Vallejo lantegian, puntu-arropa piloa egin zen urtetan: langileak batik bat emakumezkoak izan ziren.

Langileak Carrero lantegian.
Trabajadores en la fábrica Carrero.

KIROLAK DEPORTES

Egungo herriko pilotariak lortzen ari diren emaitzak ez dira gaur goizekoak. Kaxkoan esku-pilota oso begikoa izan da. Hernani, garai batean, "pilota-eskola" zela dio hernaniar batek baino gehiagok: "asko mimatzen baitziren kanpotik herrira pilotan jokatzera ekartzen ziren pilotariak".

Garai bateko Txirri pilotaleku bitxian, egungo Ezkiagako pilotalekuaren frontisaren atzean zegoen frontoian, jo ta su jokatzaren aritzen ziren zaleak. "Gaurkoan ere astindu dizkiagu elizako santu guztiak" entzutea ohikoak izaten zen.

Partida egunetan, elizako "ate txikietan" egoten ziren aulkiak hartu eta pilotalekura eramaten zituzten batik bat mutikoek jendeak partidak eserita ikusi zitzaizkien. Baina pilotaleku berria

eraiki eta Txirriren frontoia desagertzearekin batera, pilotaren xarma, hein batean, galdu egin zen herrian.

Hernani oro har kirolzalea izan da oso: krosa, eskubaloia, arrauna (herriko Zikuñagako Ama trainerua, 1974an Kontxako estropadan, laugarren sailkatu zen; gaurdainoko posturik onena), boxeoa, futbola (Atsegindegiko harrobia eta Txantxilla; "Anfield lokaztua"), ziklismoa... Izan dugu hernaniarrok non gozatu eta izerdia non bota.

Mendia, askatasuna da. Eta askatasuna izan zen. Frankismoa garaian, mendia, edonorekin edozertaz hitz egiteko gune ezin hobea zen; izan ere, hara ez baitziren Guardia Zibilak joaten.

Pilota

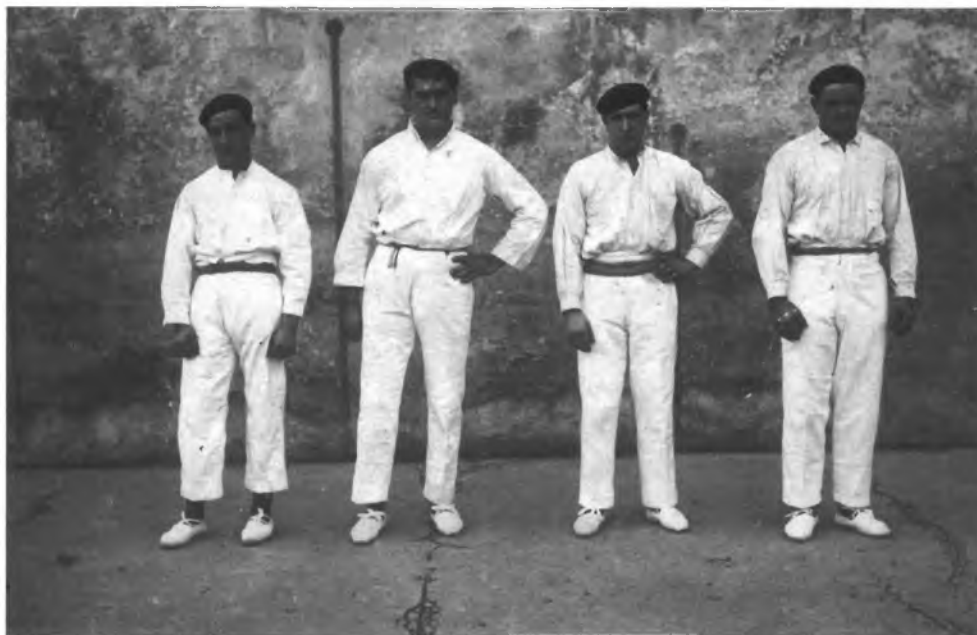
1951. Frontoiareen inaugurazioa. Inauguración del frontón.
Karmelo Labaka parrokoa (párroco) eta Martín sakristaua (sacristán).

Frontoiko bankuak hutsik pilota partida hasi aurretik.
Los bancos colocados en los tilos en el frontón antes del partido de pelota.

Herriko frontoia jendez lepo.
El frontón abarrotado de público.

XX. mende hasierako pilotariak.
Pelotaris de principios del siglo XX.

1955. Pilotariak eta epailea frontoian. Pelotaris y juez en el frontón.
José Muguerza, Antonio Almandoz, Manuel Orayen, José Olarra, Ignacio Armendariz.

1951. Hernaniko Frontoiaaren inaugurazioa. Pilotariak eta epaileak.
Inauguración del frontón de Hernani. Pelotaris y jueces.

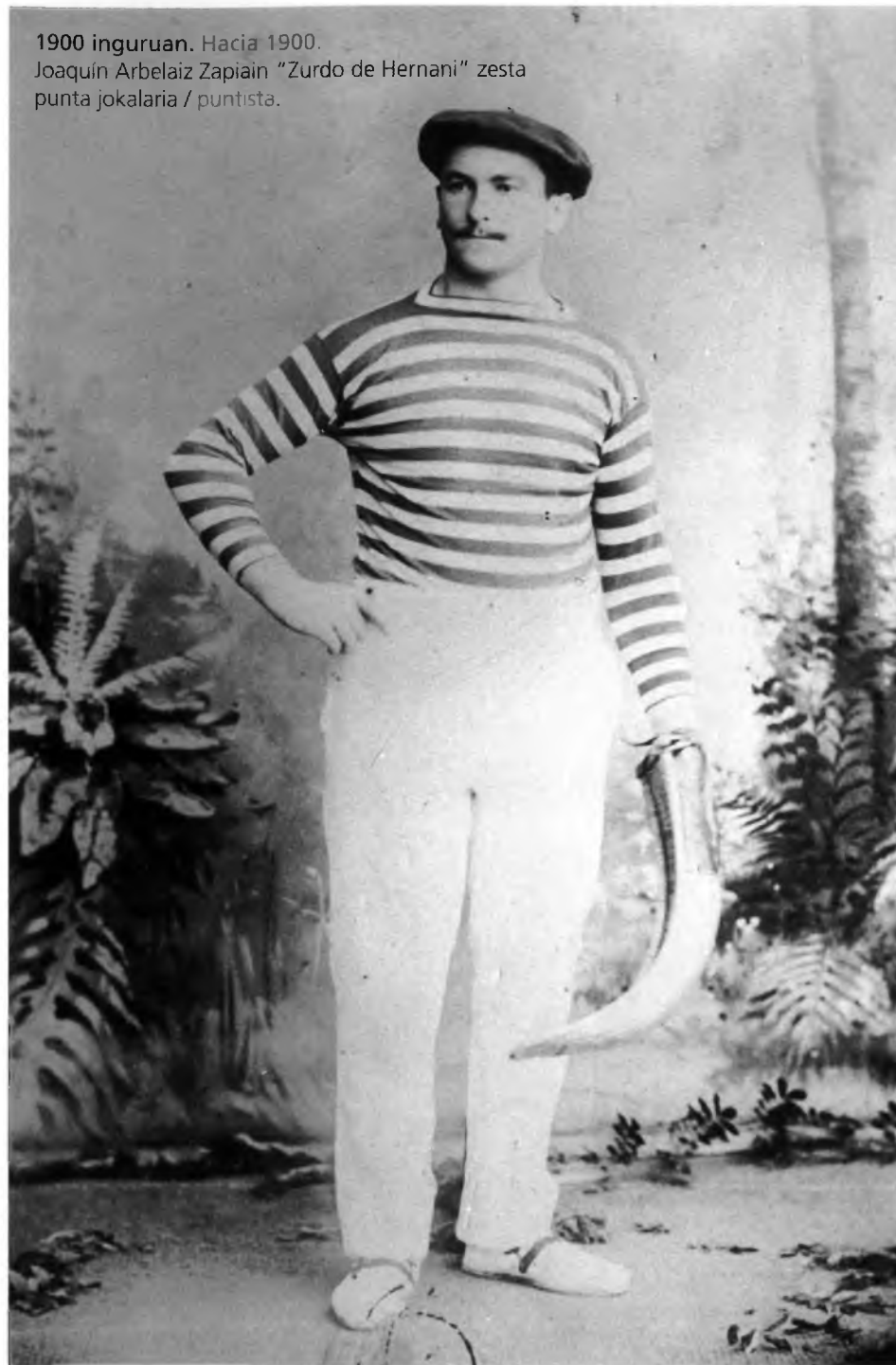

1925. Besteak beste / entre otros: Manuel, Celestino Rekondo.

1951-52. Herriko pilota txapelketako finala. Final del campeonato local de pelota. Imanol Larretxea, Pako Lujanbio "Frailia", José Luis Pagola, Andoni Zugasti, Leandro Lujanbio "Frailia", Martín Irazustabarrena.

1900 inguruan. Hacia 1900.
Joaquín Arbelaiz Zapiain "Zurdo de Hernani" zesta
punta jokalaria / puntista.

Krosa Cross

Joxe Mari Garin korrikalaria lagunez inguratuta korrikaldi bat bukatu ostean.
El corredor Joxe Mari Garin, rodeado de amigos tras finalizar una carrera.

Joxe Mari eta Jesús Garin korrikalariak Karebelgo zubia gurutzatzen.
Los corredores Joxe Mari y Jesus Garin, cruzando el puente de Carabel.

Korrikalaria Urnietara bidean.
El corredor encaminándose hacia Urnieta.

1918. Joxe Adarraga korrikalaria.
El corredor Joxe Adarraga.

Futbola Fútbol

1932. Joxe Iturrarte, Luis Gorrotxategi, Periko Egaña.

1959. Gizenen eta argalen arteko futbol partidako argalen taldea.
Equipo de los flacos del partido de fútbol entre gordos y flacos.
Besteak beste / entre otros: Ocio, Alfredo Azkue, Mendizabal, Montfort "Flortxiki", Joxe Santana, Santín.

Gizenen eta argalen arteko futbol partidako gizenen taldea.
Equipo de los gordos del partido de fútbol entre gordos y flacos.
Besteak beste / entre otros: Zelarain, Matxain, Eugenio Aizpurua, Rekondo.

1959. Gizenen eta argalen arteko futbol partida Txantxillan.
Partido de fútbol entre gordos y flacos en Txantxilla.
Ezkerretik eskuinera / de izquierda a derecha: Matxain, Joxe Mari Irastorza, "Emeri".

Gizenen eta argalen arteko futbol partida Txantxillan.
Partido de fútbol entre gordos y flacos en Txantxilla.

1978-79. CAD Puerto futbol taldea Atsegindegin / Equipo de fútbol CAD Puerto en Atsegindegi.

Zutik / de pie: Agustín Larretxea, Elizalde, Ander Otxotorena, X. Arizeta, X. Ibarzabal, Rafa Rekalde, Xabin Leibar, Joxe Manuel González, Joxe Angel Balerdi, Manolo Ayerbe, Mikel Irigarai, Iñaki del Barrio. Makurtuta / agachados: Lagarti, Joxe Angel Zarauz, "Txangel", "Txintxela", Pedro Manuel Aramendi, Juan Bau Ayerbe, Iñigo Etxeberria, Juan Pe González, Patri, Xabier Etxegoien, Ramón Erdozia David Goñi, Jon Larretxea, Xabier Zabalegi, Jesús Llopis.

"Gure Izarra". Astigarragako futbol taldea.

"Gure Izarra". Equipo de fútbol de Astigarraga.

Besteak beste / entre otros: Zumalakarregi, Luxio Egaña, Periko Egaña, Zubiria.

CAD Puerto futbol taldea, jasotako sariekin.

El equipo de fútbol CAD Puerto, con los trofeos logrados.

CDH taldea Txantxillan.

El equipo del CDH en Txantxilla.

Besteak beste / entre otros: Isidro Setien, Fermín Cuesta, Pablo "Moxkor", Jose Luis Fernández, Lizaso, Anabitarte, Denis Artola, Esnaola, Plazaola.

CAD Puerto futbol taldea bere auzoan.

El equipo de fútbol CAD Puerto en su barrio.

1982. Atsegindegiko futbol txapelketaren 25. urteurrena. Xalaparta futbol taldea.
25 aniversario del campeonato de fútbol de Atsegindegi. Equipo de fútbol Xalaparta.
Besteak beste / entre otros: Joxean Ruiz, Iñaki Zabala, Juanjo, Patxi Apezetxea, Iñaki Apezetxea "Txatxon", Martxel Ruiz, Larrea, Agustín Peña.

1968. Hernaniko futbol taldea Atotxan.
Equipo de fútbol de Hernani en Atotxa.
Barriola, Joxe Peña, Iturmendi, Allue, Guzman, Villanueva, Salaberria, Iñaki Apezetxea "Txatxon", Pepe Martínez, Martxel Ruiz, Felipe Arbelaiz, Zabaleta, Arruti.

Club Deportivo Hernani taldea Txantxillan.
El equipo del Club Deportivo Hernani en Txantxilla.
Besteak beste / entre otros: Pedro Mª Zabala, Doval, Mikel Ruiz, Lujanbio, Lizarraga, Manuel Olano, Armendáriz.

1948. Beti Jaten Koadrila Txantxillan.
Cuadrilla Beti Jaten en Txantxilla.
Zutik / de pie: Javier Insausti, Juan Martín Lanbide, Juanito Oruezabala, Jose Mª Armendariz, José Iraola, Agustín Arrieta, Martín Irazustabarrena.
Makurtuta / agachados: Ramón Arratibel, Lorentxo Arrieta, Antxon Urruzola, Paco Montero.

1978-79. CAD Puerto futbol taldea Atsegindegín.

El CAD Puerto en Atsegindegí.

Besteak beste / entre otros:

Zutik: Xabin, Pello Loran "Pirutxo", Iradi, Iñaki Zurutuza, "Fifi", Ugutz, Plaxa, Zilbeti, Carlos Landa, Inaki Oruezabala, Félix Alberdi, Jokin Bilbao, Xabier Lujanbio, Bittor, Álvaro Sanz.

Makurtuta / agachados: Aitor Lasa, Sagredo, Imanol Alkorta, Txema, Alberdi, Jonjor, "Lagarti", Jorge, Poxo, Iñaki Etxandi, "Pua", Juan Bautista, Joxan Landaribar.

Txantxilla

1950. Txantxillaren inaugurazio eguna.

Inauguración de Txantxilla. Besteak beste / entre otros: Pako Iraola, Pako Cormenzana, Silbestre Izagirre, Mª Rosa Olan, Mª Dolores Agirre, Joxeba Apaolaza, Manoli Zigarán, Agustín Apaolaza, Izaskun Apaolaza, Carmen Madina, Ayerbe, Juanita Ortiz, Maite Santana. Haurrak/ niños: Madinatarrak, Ociotarrak.

1950eko abuztuaren 27a. Txantxillaren inaugurazioan musika bandarekin.
27 de agosto de 1950. Inauguración de Txantxilla con la banda de música.

1958. Sanseren partida Txantxillan.
Partido del Sanse en Txantxilla.

1950. Txantxillaren inaugurazio eguna.
Inauguración de Txantxilla.

Mendizaleak Montañeros

Santa Barbaran, San Inazio egunean dominak banatu ostean.

El día de San Ignacio en Santa Barbara, tras la entrega de medallas.

Besteak beste / entre otros: José Monje, "Atarrabiyo", Tiburcio Otamendi, Ricardo Ganzarain, Arantxa Ganzarain, Juanito Emeri, Yeregui, Telleria, Juan Miguel Zugasti, Félix Aranburu, Modesto Yeregui, Carmen López, Seve García, Maritxu Aranceta.

Santa Barbaran San Inazio egunean, dominak banatzen.
Entrega de medallas en Santa Bárbara el día de San Ignacio.
Antton Garin, Jose Ramón Almorza "Atarrabiyo", Urruzola (haurra / niño).
Ikusleen artean / entre el público: Idarreta, Koro Etxeberria, Arantxa Redondo.

Lopez ahizpak.
Hermanas López.

1955 inguruan.
Antonio eta Javier Yeregui aita-semeak mendian.
Hacia 1955. Antonio y Javier Yeregui, padre e hijo, en el monte.

Martxa neurtua / Marcha regulada.
Arribas, Aduriz, Antonio Yeregui.

Mendi irteera.
Salida montañera.
Besteak beste / entre
otras: Pilar Karrera,
Consuelo Oruezaba-
la, Mª Jesús García,
Sagarna.

Mendi irteera / Salida montañera.
Besteak beste / entre otros: Mª Carmen Rekondo, Mª Luisa Lazkano, Mª Ángeles Loyarte,
García, Arantxa Artola, Antton Garin, Mila Lucas, Boni Agirresarobe.

Periko Puente bizarra moztzen kanpin dendaren aurrean.
Periko Puente afeitándose a la entrada de la tienda de campaña.

Arrauna Remo

1972. Hernaniko trainerua Donostiako estropadetan.
Trainera de Hernani en las regatas de San Sebastián.

1972. Hernaniko trainerua Donostiako estropadetan.
Trainera de Hernani en las regatas de San Sebastián.

Hernaniko arraun taldearen lehen argazki ezaguna.
Primera foto conocida del Club de Remo de Hernani.
Juan Miguel Erdozia, Evaristo González, Yeregui, Santos, Uzkudun.

Hernaniko arraun taldea.
Club de Remo Hernani.
Jose Luís González, Santos, Karmelo Navarro, Fuentes, Juan Miguel Erdozia, Evaristo González, Azkue, Duran.

Boxeo Boxeo

Jose Mari Sasiain "Xaxo" eta Jacinto Santín boxeolaria. Santínek saria irabazi eta "Xaxo"ri oparitu zion.

Jose Mari Sasiain "Xaxo"y el el boxeador Jacinto Santín. Santín ganó el trofeo de boxeo y se lo regaló a "Xaxo".

1954. Jose Mari Manrique boxeolaria.
Boxeador.

Jacinto Santín, kubatar boxeolari ohi batekin, Madrilén. Azken honek, bere bizitzako K.O. ikusgarrienaren ondoren, 1.000 pezeta oparitu nahi izan zizkion Santíni.

Jacinto Santín junto a un ex-boxeador cubano en Madrid. Éste tras presenciar el KO más espectacular que jamás había visto quiso regalar a Santín 1.000 pesetas.

Beste batzuk Otros

Txirrindulariak.

Ciclistas. JOCC (Junta Organizadora de Competiciones Ciclistas).

Besteak beste / entre otros: Txomin Perurena, Jesús Otxotorena, José Luís Irastorza, Antunez.

Eskubaloï taldea frontoian.

Equipo de balonmano en el frontón.

Maidagan, Etxarri, Arana, Urigoitia, García, San Emeterio, Ruiz de Eguino, Cid, Telleria, Tijero, Tejedor.

1950 inguruan. Haur taldea kriketean jolasteko prest.

Hacia 1950. Grupo de niños listos para jugar al críquet.

Simón Garin, Sandalio Landaribar, Ángel Olan, Xanti Carrero, José Manuel Peña, Joxean Ruiz, Pako Goya, Martxel Ruiz (makurtuta / agachado).

06

ERLIJIOA RELIGIÓN

Ezaguna da erlijio katolikoak Euskal Herrian izan zuen eragina. Gorputz Eguna, Domund eguna (haur txiroez gogoratzeko munduko janzkera ezberdinez janzten diren herriko neska-mutilak)... San Joan festetako egun handian ere, prozesioak ez du hutsik egin.

Erlijioaren presentzia bazter guztietan antzematen zen. Goizean goizeko lehen meza, sei eta erdietan ospatzen zen, bederatziurrenak (Ama Birjin eta santu bati egiten zaion otoitz berezia), gogo-jardunak... Bazen sasoi hartan zeini eta noiz errezatu.

Elizan emakumezko eta gizonezkoen kokapena ere halakoa zen. Ezker-eskubiko aurreko aulkietan, mutikoak eta gizonezkoak ipintzen ziren; erdi paretik atzerakoetan, berriz, neska eta emakumeak.

1935eko apirilaren 3an, El Día, egunkarian, urte hartako epailean (martxoa) misioen inguruko jardun baten albisteaz azaldu zen:

"Itz-aldi bikañak entzun ditugu, onura aundikoak" (...) "Aita Sagastibelza'k bere itzaldi baten esan zigun bezela, bide onian, zuzen, dabilzanentzat bide orri jarraitu dezan, epeltasunian

arkitzen dana berotzeko, ta elizatik guztiz aldenduta dabilzanak bide onera biurtu ditezen". (...) "Egin dituzten itzaldi ederrak, gure izkuntzan, goizian seiretan, arratsaldian iruretan, arratzian zortziretan, ta aurtxoentzat goizeko zortziretan".

Joxe Manuel Lujanbio, Txirritak, 1916an, misiolari Pasionistei jarritako bertso sail bat jarri zituen. Hona jarritako bat:

*Elizarako ate onduan
dago gurutze santua,
zeñengatikan ipiña dan
ongi atera kontua;
mundu triste au salbatzeatik
ez da gutxi nekatua,
gora Jaungoiko egiatzkoa
eta bera pekatua!*

Corpus Christi Eguna Dia del Corpus Christi

1929. urtea

Domund eguna Dia del Domund

1969. Domund.

1960. Margari, Ixiar Egiguren, Maite Iriarte, Mertxe Braüer, Mertxe Rekondo, Mª Carmen García, Maite Iradi, Koro Iradi.

XX. mende hasierako Domund eguna.
Día del Domund de principios del siglo XX.
Ezkerretik bigarrena / la segunda por la derecha: Carmen Setien.

1923. Besteak beste / entre otras: Eulogia Llaport, Anttoni Egaña, Margarita Adarraga, Malen Toledo.

1955-57 inguruan.
Hacia 1955-57.
Erdian / en el centro: Edorta Uria.

Juani Olarra, Perurena, Begoña Olanar.

Prozesioak Procesiones

1980. San Joan eguneko prozesioa.
Procesión del día San Juan.

1960. Corpuseko Christi eguneko prozesioa.
Procesión del Corpus Christi.

Prozesioa plazatik irteten.
Procesión saliendo de la plaza.

Prozesioa parrokiatik irteten.
Procesión saliendo de la parroquia.

Prozesioa plazan.
Procesión en la plaza.

Beste batzuk Otros

1945. Gogo-jardunak.
Ejercicios Espirituales.

1950 inguruan. Milagrosa kaperaren aurrean.
Hacia 1950. Frente a la capilla de la Milagrosa.
Besteak beste / entre otros: Antxo Aranburu, Irigoien, Mª Carmen Lucas, Arantxa Goya, Irizar, Peña, Illarramendi, Begoña Olan.

1975. San Inazio eguna Santa Barbaran.
Día de San Ignacio en Santa Bárbara.
Don Eusebio Iraola meza ematen.
Don Eusebio Iraola celebrando la misa.

1945. Gogo-jardunak. Mariaren alabak.
Ejercicios Espirituales. Hijas de María.
Apaizak / sacerdotes: Don Ramón Etxeberria, Don Carmelo Labaca.

ERRETRATUAK RETRATOS

Haurren jaunartzeko jantziak, etxeko ekonomiaren araberakoak izaten ziren. Sosen araberakoak, alegia. Elizkizunen osteko banketea, adibidez, bakoitzak bere etxean egiten zuen.

Denok berdin ateratzeko, hasieran, tunika eta sandaliekkin egin zuten herriko neska-mutil bat baino gehiagok jaunartzea, baina ez zuen askorik iraun jendea dirua aurrezten hasi zenean, norberaren estatusa ezagutarazi nahi izan baitzuen.

Halere, neska-mutil ia guztientzat gerraostea ez zen batere samurra izan. Gazi-gozoa baizik.

*Nik uste nian, mundu
aurtxoa nintzala,
zeru eder bat edo
antzeko intzala.
Ikusi det ortatik
urrun gabiltzala,
aurtzaroko amets bat
besterik etzala,
bizitzaren laiñoak
sortzen dun itzala.*

*Beti ezin da landu
artutako sailla,
beti ezin da lortu
gizonaren mailla.
Tximistaren antzera
urteak abailla,
igo ta jeixteko da
eskaillera-mailla,
noiz igo ta noiz jetxi
jakitea zailla.*

Joxe Mari Arrieta, 1980.

Jaunartzeak Comuniones

1936. Emili Olano.

1943. José Aramburu "Kirke".

1974. Edurne Ormazabal, Miren Rekondo, Amaia Iraola.

1965. Jaunartzea / Comunion.

Haurak Milagrosa parean heuren jaunartze egunean.
Niños el día de su comunión frente a la Milagrosa.

1928. Juanito Olano.

1962. Jaunartze egunean neskak parrokiako eskaileretan.
Niñas en las escaleras de la parroquia el día de la Comunion.

1951. Jaunartzea
parrokian.
Comunión en la
parroquia.

1963. Maite Olano
meza-mutilekin Jau-
nartze egunean.
Maite Olano con los
monaguillos el día de
la Comunión.

Meza-mutalak / mona-
guillos: José Mª Jalon,
Joxe Mari Aldasoro,
Joxan Olano, I. Casado,
Ramón Marroquín,
Pako Lujanbio "Apari",
Xanti Lujanbio.

1928. Manoli Olano.

1972. Haurrak parrokiako eskaileretan Jaunartze egunean.
Niños y niñas en las escaleras de la parroquia el día de la Comunión.

1950. Jaunartzea / Comunión.
Besteak beste / entre otras: Axun Idigoras, Juani Ibarzabal, Mª Paz Irigoien, Maritxu, Chili Corella, Iñaxi "Arreginekua", Milagros Lujanbio, Juani Otamendi, Marivi Irizar, Lupe Zugasti, Pili Olaizola, Maitere Ramírez.

Argazki familiarrak Fotos familiares

Alfonso del Valle de Lersundi eta Mª Luisa Mendizabalen seme alabak.

Hijos e hijas de Alfonso del Valle de Lersundi y Mª Luisa Mendizábal. Alfonso, Javier, Rosario, Mari, Joaquín, Patxi, Masi, Ana Mari (en la villa Ave María).

Erdozia-Urretabizkaia familia.

Familia Erdozia-Urretabizkaia.

Victoria Urretabizkaia, Gaspar Erdozia, Julián, Asensio, Paco, Bernardo, José, Lucía Arregui.

1910 inguruan. Oraien-Saint Pierre familiaren erretratua.

Hacia 1910. Retrato de la familia Oraien-Saint Pierre.

Helduak/ Adultos: Mariana Saint Pierre Jauregiberri eta Joakin Oraien Otxotorena.

Haurrak/ Niños: Juanito, Manuel, Manolita, eta María Pia Oraien Saint Pierre.

Joakin Oraien Hernaniko alkate izan zen 1923 eta 1924 artean eta bake epaile 40. hamarkadan.

Joakin Oraien fue alcalde de Hernani entre 1923 y 1924, y juez de paz en los años 40.

1934. Agirre-Zugasti, Urmendi baserriko familia.
Familia Agirre-Zugasti, del caserío Urmendi.
Goian / arribat: Joxepa, Joxe, Joxepa Anttoni, Virginia, Joxe Angel, Joxe Mari, Manuela, Jexux.
Behean / abajo: Juana Batista Zugasti, Bittorio, Francisco Agirre Arruabarrena, María.

1935. Adarraga anai-arrebak Harley Davison motor batean. Adarraga gozotegian (orain Leokadisti dagoen lekuan).
Los hermanos Adarraga en una moto Harley Davison. En la Pastelería Adarraga (donde actualmente está Leokadisti).
Mª Dolores, Manolo, Juani, Antton, Luís Adarraga Elizaran.

Euskal Ezkontza. Familia erretratua.
Boda tradicional vasca. Foto familiar.

1965. Arantxa Otegi, Garbiñe, Edurne eta Olatz Tijero hirukiak. Irungo famili batek utzitako hirukientzako haur-kotxean.
Arantxa Otegi, con Garbiñe, Edurne y Olatz Tijero en su coche de capota.
Una familia de Irun prestó el coche que fué utilizado por la familia Tijero tras el nacimiento de las trillizas.

Sagarna-Etxepare familia.
Familia Sagarna-Etxepare.

Valle de Lersundi
familia Villa Ave
Mariako atarian.
Familia Valle de
Lersundi en el
porche de Villa
Ave María.

1936. Mertxe Poza (milizianaz
jantzita) bere amarekin, Eladia
Granado, Bilbon.
Mertxe Poza (vestida de
miliciana) con su madre, Eladia
Granado, en Bilbao.

Edorta, Juanjo Uria.
(anaiak / hermanos).

Erdozia-Urretabizkaia familia.
Familia Erdozia-Urretabizkaia,
Julián, Bernardo, Paco.

Beste batzuk Otros

1975. San Inazio eguna Santa Barbaran.
Día de San Ignacio en Santa Bárbara.
Antonio Usarraga.

1955. Fronton taberna.
Bar del Frontón.

Joxe Aranburu, Pakita Salaberria, Kontxa Leizaola, Bixente Salaberria, Margari Montero, Mª Pilar Aranburu, Mª Jesús Aranburu, Mª Karmen Aranburu, Isidro Aranburu (kotxeko haurra / niño en el coche) eta Milagros Galparsoro.

1960. Haurrak Lambretta motor baten gainean.

Niños en una moto Lambreta.
Miguel Ángel Larretxea, Juan Antonio Azpiazu, Tomás Arozena, Eduardo Rodríguez.

Lagun taldea Santa Barbaran, San Inazio eguneko festan.

Grupo de amigos en Santa Bárbara en la fiesta del día de San Ignacio.

Besteak beste / entre otros: José Ramón Almarza "Atarrabiyo", Iñaki Santamaría, Javier Ganzarain, Miranda, José Ramón Azkue, Arozena, Ricardo Goya, Antonio Usarraga.

Bazkaria Fronton tabernan.

Comida en el Bar del Frontón.

Euskal Ezkontza. Familia erretratua.

Erdian / en el centro: Esteban eta Miren Etxeberria (anai-arrebak / hermanos).

Besteak beste / ente otros: Mª Cruz Uria, Juani Portugal, Dolores "Kixkurrera", Paki Montero, Mª Luisa eta Joaquín Sagastiberri (anai-arrebak / hermanos). Damaso Uria, Juani Otxotorena, Marivi Garin, Agustín Urretabizkaia, José Manuel Peña.

Portuko auzokideak erreka garbitzen.
Los vecinos del Puerto limpiando la "errega".

1917. Bazkaria Egaña Tabernan.
Comida en el Bar Egaña.
Soinujolea / Acordeonista: "Muntto".

1962. San Joan eguneko diana.
Diana del día San Juan.
Joxe Ansorena txistularia, Ruiz Bona musika bandako
zuzendaria, José Ramón Almarza "Atarrabiyo".

1962. Gabon gau eguna.
Día de Nochebuena.
Joaki Lujanbio, Mertxe Iraola, Mª Pilar Lujanbio, José Luís Iraola "Xalba", Antonio Iraola.

1935 inguruan. Portuko festak.

Hacia 1935. Fiestas del Puerto.

Beñeak beste / entre otros: "Xumai" Arrozpide, Asentxio Barrentxea, Víctor Zabaleta, Amadeo Idigoras, "Muntto", Miguel Elizondo.

1935 inguruan. Portuko festak.

Hacia 1935. Fiestas del Puerto.

Antonio Olaziregi "Leatxa", Víctor Zabaleta, Carmen Etxenike.

1959. Ezkondu aurreko agur-festa. Despedida de soltero.

Juan Bautista Garmendia, Ramón Imaz, Félix Lizarraga, Imanol Larretxea, Antonio Liceaga, Manolo Ortega, Felipe González, Enrique Esteban, Alejandro Usabiaga, Batista Ibaizabal, Gabriel Redondo, Rafael Lopetegui, Julian Villar, Juanito Iraola, Pako Lujanbio "Frailia", Rafael Urnieta, Felipe Aranburu, Pedro Lopetegui "Peke".

Santa Barbara Elkarteko sortzaileetako batzuk.

Algunos de los fundadores de la Sociedad Santa Bárbara.

Manolo Azpiazu, Manuel Orayen, Jose Olarra, Jose Muguerza, Jose Olaran, Juan Mª Perurena.

Florentino Goikoetxea mugalaria Red Cometé-eko kide ezagunenetakoa izan zen. Sare honek egindako lanari esker, II Mundu Gerran Hitlerren erregimenetik iheska zebiltzan ehundaka lagun salbatu ziren. Florentino Goikoetxea, fue un conocido mugalari que participó en la muy activa Red Cometé por la que cientos de represaliados del régimen hitleriano pudieron huir de la represión durante la II Guerra Mundial. Recibió por ello reconocimientos al más alto nivel de los gobiernos de Francia, Inglaterra y EEUU.

1922- 1930 artean. Carrero lantegiko nagusiak zaldi gainean lantegiaren inguruetan. Lasarteko hipikatik zaldiz etortzen ziren Hernanira.

Entre 1922-1930. Propietarios de la fábrica de Carrero, a caballo en los alrededores de la fábrica. Venían desde la hípica de Lasarte a caballo.

Santiago, Lolita, Mª Luisa, Mª Pilar Carrero, Dn. Luís Aizpurua (Espainiako armadako koronela / coronel del ejército español).

1975. San Inazio eguna Santa Barbaran. José Ramón Almarza "Atarrabiyo" ohi bezala, etxafuegoa botatzen. Día de San Ignacio en Santa Barbara. José Ramón Almarza "Atarrabiyo" lanzando el cohete, como de costumbre.

1910. Txirrita eta Zuaznabar anaiak.
Txirrita y los hermanos Zuaznabar.

08

ARGAZKI HISTORIKOAK FOTOS HISTÓRICAS

Ekainaren 2ko liberalen festa "Tilos" plazan.
2 de junio, fiesta de los liberales en la plaza de los Tilos.

1940 inguruan. "Sindicato Vertical"eko bulegoan. Haurdun zeuden emakumeei saskitxo bana ematen zieten.

Hacia 1940. Dependencias del Sindicato Vertical. A las mujeres embarazadas les daban una canastilla.
Erdian/ en el centro Sandalio Landaribar.

1933. Errepublikarrak.
Republicanos

1912. Agintariak udaletxean. Autoridades en el ayuntamiento.
Besteak beste / entre otros: Mendikute apaiza / sacerdote, Paulo Zubillaga (atzean / atrás).

Hernaniko lehenengo EAJ.
Primer PNV de Hernani.

Karmelo Labakaren hileta Entierro de Carmelo Labaca

★ 1951ko abenduan egin ziren Carmelo Labaca apaizaren hiletetan ere ez zen jende faltarik izan. "Elizara hurbiltzen ez zena ere joan zen hileta hartara" dio hernaniar batek. Herriko zaharrenek, Labaca, gerra ondoren Hernanira "benetako ebanjelioa" ekarri zuen abade gisara gogoratzen dute. On Carmelo, "oso euskaltzalea zen; makina bat bertso eta olerkiren egilea, hizlari aparta eta behartsuek begirune berezia zioten pertsona".

1951. Don Karmelo Labakaren heriotza. Hilkutxa hilerrirako bidean.
Conducción del féretro de Don Carmelo Labaca al cementerio.

1951. Don Karmelo Labakaren heriotza. Hilkutxa hilerrirako bidean.
Conducción del féretro de Don Carmelo Labaca al cementerio.

Martin Zabaletari ongi etorria Recibimiento Martín Zabaleta

* Hogeita bederatzi urteren buruan, Hernanik gaina jo zuen. 1980ko maiatzaren 14an, Pasang Temba sherparen laguntzaz, herriko seme batek, Marin Zabaletak, hodeiak behatzekin ukitu zituen. Arratsaldeko hiru eta erdietan, "egin dugu! Gailurrean gaude" hitzak esan orduko ametsa egia bihurtu zen. Ikurriak munduko mendi tontor garaienean lekua hartu zuen.

Etxean, Martinek ongietorri beroa jaso zuen. Ahazten ez diren horietarikoa. Bestalde, hernaniarrak Everest tontorrean topatu zuen arrosarioa, etxeratzean, Monika amari eman zion opari.

1980ko ekainaren 12a. Herriak eskeini zion ongi etorrian.
12 de junio de 1980. Imagen del recibimiento que le tributaron los hernaniarras.

Hauteskundeak Elecciones

1934-35. Hauteskundeak Hernanin. Jende ilarak Biteri Eskola Publikoen aurrean.
Elecciones en Hernani. Colas en la entrada de Escuelas Públicas Viteri.

1933. Emakumeak lehenengo aldiz bozkatzen.
Mujeres votando por primera vez.

Adinekoei omenaldia Homenaje a la tercera edad

Adinekoei omenaldia udaletxean.
Homenaje a la tercera edad en el Ayuntamiento.

Ikurriña Udaletxean Izada Ikurriña

★ 1977ko urtarrilaren 19a. Osteguna. Arratsaldeko zazpitan bildu zen udalbatzak, "Ikurriña" izan zuen ezohiko plenoko gai bakartzat. Ondoren, jendez lepo zegoen plazan "Gernikako Arbola" doinupean joaz igo zen hagan gora. Urteetan isilpean egon ondoren hernaniarrek udaleko balkoian ikurriña ikusteko parada izan zuten.

1977ko urtarrilaren 19an, udaletxeko balkoian lehenengo aldiz ikurriña jarri zenean, plaza jendez gainezka.
19 de enero de 1977. La plaza llena de gente mientras en el balcón del Ayuntamiento se izaba la ikurriña por primera vez.

1977ko urtarrilaren 19an, udaletxeko balkoian lehenengo aldiz ikurrina jarri zen eguna.

19 de enero de 1977. Día en que se colocó la ikurrina por primera vez en el balcón consistorial.

Enrique Castillo (udal idazkaria / secretario de la corporación), Venancio Díez (lehen alkateordea / primer teniente de alcalde), Ignacio Iruin (Alkatea / Alcalde), Jesús Fernández de Valderrama (bigarren alkateordea / segundo teniente de alcalde) eta Agustín Rivero (Udal Funtzen kontu-hartzailea / interventor de Fondos Municipales).

1977ko urtarrilaren 19a.

19 de enero de 1977.

Udaletxeko balkoiaren ikuspegia / Vista del balcón consistorial.

